				SLK-DU	J-1
Seat No.				Set	P
M.A.	(Semester - I) (N	ew) (NEP CBCS) A.I.H.C. &	Examination: March	/April -202	4
	Introdu		ology (230111101)		
•	ate: Friday, 10-05-20 :00 PM To 05:30 PM			Max. Marks	: 60
•••) सर्व प्रश्न आवश्यक	_			
2) उजवीकडील अंक प	पूर्ण गुण दर्शवितात.			
प्र.1 योग्र 1)		पुरातत्व			12
2)	भारतीय विद्यापीठां अ) ए. कनिंगहॅम क) ए. घोष	ना प्रथमच पुरातत्व उत्स् ब) ड)	•	देली?	
3)	पॅलेओन्टोलॉजी हे अ) प्राचीन जीवाश्म क) प्राचीन नाणी	,	न्त्र आहे. प्राचीन वनस्पती प्राचीन मृद्भांडी		
4)	•	ार्वेक्षण विभागाचे पहिले नेंगहॅम ब) ड)	महासंचालक कोण होते? जेम्स प्रिन्सेप विल्यम जोन्स		
5)	शास्त्रीय (क्लासिक अ) सभ्यता क) क्रांती	•	संबंधित आहे. पुर्नजागृती प्रबोधन		
6)	खालील परदेशी प्र i) इत्सिंग iii) मेगॅस्थिनिस कोडः	वाशांचा कालानुक्रम ठर ii) iv)	फाहियान		

iv, iii, i, ii

ਤ) i, ii, iii, iv

ब)

अ) iii, ii, iv, i

क) ii, iv, i, iii

 अ) पी. ई. सुहम व खिश्चन थॉमसेन ब) जेकब वर्सा आणि एफ. लिबी क) गॉर्डन चाइल्ड आणि जॉन लुबॉक ड) जॉर्ज टर्नर आणि कॉलिन रेन्प्रयू 8) मॉर्टिमर व्हीलर यांनी खालील स्थळांचे उत्खनन केले आहे. अ) ब्रह्मिगरी व अरिकामेडू ब) संगनकल्लू व कालीबंगन क) अल्गराई व कुचाई ड) भिराना व शिशुपालगड 	
क) गॉर्डन चाइल्ड आणि जॉन लुबॉक ड) जॉर्ज टर्नर आणि कॉलिन रेन्प्रयू 8) मॉर्टिमर व्हीलर यांनी खालील स्थळांचे उत्खनन केले आहे. अ) ब्रह्मगिरी व अरिकामेडू ब) संगनकल्लू व कालीबंगन	
ड) जॉर्ज टर्नर आणि कॉलिन रेन्प्रयू 8) मॉर्टिमर व्हीलर यांनी खालील स्थळांचे उत्खनन केले आहे. अ) ब्रह्मगिरी व अरिकामेडू ब) संगनकल्लू व कालीबंगन	
8) मॉर्टिमर व्हीलर यांनी खालील स्थळांचे उत्खनन केले आहे. अ) ब्रह्मगिरी व अरिकामेडू ब) संगनकल्लू व कालीबंगन	
ं अ) ब्रह्मगिरी व अरिकामेडू ब) संगनकल्लू व कालीबंगन	
का अलगराज का जाज का मिरामा व विविधालका जा	
9) 'पुरातत्व उत्खनन करणारा वस्तू खोदत नाही, तो माणसांना खोदत आहे' असे कोणी म्हटले आहे?	
काणा म्हटल आहर अ) सर जॉन मार्शल ब) मॉर्टिमर व्हीलर	
क) टी. कोलब्रुक ड) ॲडम हार्डी	
7 10) पुरातत्व आणि भूशास्त्रीय नोंदीचा एकत्रित अभ्यास आणि मानव प्रेरित प्रक्रियेमुळे	
भूरूपामध्ये कसे बदल होतात? याची ओळख कोणत्या शास्त्राद्वारे केली जाते?	
अ) जिओ—आर्किओलॉजी ब) पॅलिओइकॉलॉजी	
क) जिओनॉमिक्स ड) मायक्रोमॉर्फोलॉजी	
11) वैज्ञानिक धर्तीवर पुरातत्व शोधांचा पद्धतशीर अभ्यासाचा विकास —— मध्ये सुरू	
झाला.	
अ) २० वे शतक ब) १८ वे शतक	
क) 17 वे शतक ड) 19 वे शतक	
12) —— या पुरास्थळाचे उत्खनन बी. बी. लाल यांनी केले.	
अ) हस्तीनापूर ब) राखीगढी	
क) दायमाबाद ड) नेवासा	
थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)	12
अ) इकोफॅक्टस् (नैसर्गिक घटक)	12
ब) संदर्भप्रणीत पुरातत्व	
क) रॉयल एशियाटिक सोसायटी	
ड) पुरास्थळांची व्याख्या	
इ) पुरावशेषांचे प्रकार ई) पुरातत्वशास्त्राची उद्दिष्ट्ये व व्याप्ती	
4) 3 (W. W. W. W. W. A.	
थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)	12
अ) पुरातत्वशास्त्रामध्ये नैसर्गिक शास्त्रांचे महत्त्व लिहा.	
ब) पुरातत्व आणि मानववंशशास्त्र यातील फरकाची चर्चा करा. क) पुरातत्वीय नोंदीचे स्वरूप सांगा.	
ड) पुरातत्वशास्त्रातील सामाजिक शास्त्रांची भूमिका स्पष्ट करा.	

ਸ਼.2

Я.3

9	IF	5_	D	П	_1
U		┫-	u	u	'- I

प्र.4	पुढील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक)	12
	पुरातत्वशास्त्राच्या विविध शाखा कोणत्या आहेत? त्याचे महत्त्व सविस्तर चर्चा करा.	
	<u>किं</u> वा	
	भारतीय पुरातत्वशास्त्राच्या उत्पत्ती आणि विकासाच्या टप्प्यांचे मूल्यांकन करा.	

प्र.5 सविस्तर उत्तर लिहा. भारतीय पुरातत्वशास्त्रातील ब्रिटीश आणि भारतीय विद्वानांच्या योगदानाचे योग्य उदाहरणासह वर्णन करा.

	,	
Seat	Set	D
No.	Set	

M	.A. (S	Semo	ester - I) (New) (NEP CBCS) A.I.H.C. &		nination: March/April -2024
			Introduction to Archaeo		(230111101)
			lay, 10-05-2024 To 05:30 PM		Max. Marks: 60
Instr	uction		All questions are compulsory. Figures to the right indicate full ma	arks.	
Q.1	Choo 1)	Publ a) b) c)	ne correct Alternative. lic archaeology primarily aims at wh Doing archaeology using public fur Outreach activities Doing archaeology in urban places Publication of reports	nd	12
	2)	exca a)	o allowed for the first time Indian Ur avation? A. Cunningham A. Ghosh	niversi b) d)	ties to take up archaeological R.E.M. Wheeler M. S. Vats
	3)	Pale a)	eontology is a science which deals v Ancient Fossils Ancient coins	with _ b) d)	Ancient plants Ancient potteries
	4)	a)	o was the first Director General of A Alexander Cunningham John Marshall	rchae b) d)	eological Survey of India? James Princep William Jones
	5)	a)	sical archaeology is related to Civilizations Revolutions	 b) d)	Renaissance Enlightenment
	6)	i) iii) a)	nge the following foreign travelers i Itsing Megasthanes Codes: (i) (ii) (iii) (iv) (ii) (iv) (i) (iii)	in chro ii) iv) b) d)	onological order: Fahien Hiuen Tsang (iv) (iii) (i) (ii) (iii) (ii) (iv) (i)
	7)	a) b) c)	were exponents of Three ages sy P.E. Suhm and Christian Thomsen Jacob Worsaae & F. Libby Gordon Childe & John Lubbock George Turner & Collin Renfrew		in Indian archaeology?
	8)	a)	timer Wheeler has excavated follow Sangankallu & Kalibangan Alagarai & Kuchai	ving si b) d)	ites: Brahmagiri & Arikamedu Bhirrana & Shishupalgarh
	9)	Who digg a)	o has said that 'the archaeological e ing up people? Sir John Marshall T. Colbrook	,	, J

	the recognition of how natural and human-induced processes alter landscape is known as?					
		,	Geoarchaeology Geonomics	b) d)	Palaeoecology Micromorphology	
	11)	line	e was started in	-	haeological finds on scientific	
			20 th century 17 th century	b) d)	18 th century 19 th century	
	12)	a) c)	Site was excavated by B. Diamabad Hastinapur	B. Lal. b) d)	Rakhigarhi Nevasa	
Q.2	a) b) c) d) e)	Ecofa Cont Roya Defir Type	nort Answers. (Any Four) facts textual archaeology al Asiatic Society nition of Archaeological sites es of Antiquities and scope of archaeology	:		12
Q.3	a) b) c)	Write Disco State	Short Answer. (Any Two) e the importance of natural secuss the distinction between the the nature of archaeological ain the role of Social sciences.	Archaeology al records.	& Anthropology.	12
Q.4	Wri	Wha	e detail Answer. (Any One) at are the different branches o ortance. OR		gy? Discuss in detail its	12
	b)	Evalu	luate the stages of origin & d	evelopment o	of Indian Archaeology.	
Q.5	Des	cribe	e detail Answer. e the contribution of British ar examples.	nd Indian sch	olars in Indian archaeology with	12

Seat No.				Set	Р
M	.A. (Semester - I) (Examination: March/Ap	ril -202	4
		A.I.H.C. & Indian Prehistory (
Time	8 Date: Monday, 13-05 : 03:00 PM To 05:30 P । : 1) सर्व प्रश्न अनिवार । उजवीकडील अंक	5-2024 M र्ग आहेत.	•	ax. Marks	: 60
	खालील पैकी योग्य पर्या 1) सिंगी तलाव हे प् अ) विंद्य पठार क) थार वाळवंट	ाय निवडा. गुराश्मयुगीन स्थळ —— ब) ड)	येथे आहे. कोकण दख्खनचे पठार		12
	•	मानवाने —— ची निर्मित इंड—ॲक्स ब) इत्यारे ड)	लेव्हलोसियन फ्लेक्स		
	3) पॅलिओलिथिक (प् अ) मॉर्टिमर व्हील क) गॉर्डन चाइल्ड	,			
	4) खालीलपैकी कोण अ) आद्य पुराश्मयु क) उत्तर पुराश्मयु	रुग ब)	हेलेली पाती निर्माण झाली. नवाश्मयुग मध्याश्मयुग		
	अ) बी. एल. रिच	पुराश्मयुगीन हत्याराचा १ र्ड ब) त्र्चन ड)	एम. शेषाद्री		
	6) चंद्राकृती सूक्ष्महत् अ) क्लॅक्टोनियन क) ॲश्युलियन ट्	- -	र्शविते. ॲब्बेविलियन टूल कॉम्पोजिट टूल		
	7) खालीलपैकी उदर अ) शेती क) पशुपालन	रनिर्वाहाच्या सुरूवातीच्या ब) ड)	पद्धती ओळखा. व्यापार अन्न शोधणे व गोळा करणे		
	8) खालीलपैकी कोण केली? अ) होमो हॅबिलिस क) ड्रायोपिथेकस	ন	श्युलियन हत्यारे वापरण्यास सुर होमो–इरेक्टस होमो सेपियन्स	ज् वा त	

	9)	ख	ालीलपैकी कोणते हत्यार पुराश्मयुर	गीन र	संस्कृतीशी संबंधित नाही?	
		अ)	हातकु-हाड	ब)	तोड हत्यार	
		क)	परशू (क्लीव्हर)	ਫ)	तासणी	
	10)	খা	हामृगाच्या अंडयाच्या कवचापासून	बनवि	लेल मणी —— येथे सापडले.	
			आदमगड	ब)		
		क)	कायथा	ਫ)	पाटणे	
	11)		रतीय प्रागैतिहासाचा कालानुक्रम ठ यत्न —— यांनी केला.	उरविण	याचा पहिला पद्धतशीर आणि वैज्ञानिक	
		अ)	मिडोज टेलर	ब)	येल–केंब्रिज मोहिम	
		क)	भारतीय पुरातत्त्व सर्वेक्षण	ड)	डेक्कन कॉलेज, पी.जी.आर.आय,पुणे	
	12)	मुर	च्छतला चिंतामणी गवी, हे उत्तर पु	राश्म	पुगीन स्थळ —— येथे आहे.	
	•	_	कर्नाटक		<u>केरळ</u>	
		क)	आंध्र प्रदेश	<u>ਭ</u>)	तमिळनाडू	
	ঞ) ৰ) ক) ভ) ছ)	गारग शिल सूक्ष्म एपि- होमो बोअ	गस्त्रांचे प्रकार –पॅलिओलिथिक युग 1– हॅबिलिस रर व ब्युरिन हत्यारे			12
Я.3	अ) ब) क)	भारत प्रेशर प्रागी	प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (क तातील आद्य–पुराश्मयुगाची वैशिष्ट र फ्लेकिंग (दाब तंत्र) ची थोडक्या तिहासिक कालखंडातील धार्मिक र युगातील वातावरण स्पष्ट करा.	ये लि त चच	हा. र्मा करा.	12
Я.4	मानव	ग्री उत	नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणते क्रांतीची वैशिष्टये काय आहेत? स् वि वी उत्पत्ती आणि विकासाच्या विवि	ाविस्त ठंवा	र चर्चा करा.	12
Я.5		श्मयूर	प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. गातील भौतिक संस्कृती आणि उद	रनिव	हि पद्धतीचे योग्य उदाहरणांसह वर्णन	12

	_	
Seat	Set	D
No.	Set	

IVI	.A. (S	Semester - I) (New) (NEP CBCS) A.I.H.C.	-	mination: March/April -2024
		Indian Prehistory		11102)
-		e: Monday, 13-05-2024 0 PM To 05:30 PM	(Max. Marks: 60
Instr	uction	ns: 1) All questions are compulsory. 2) Figures to the right indicate full r	marks.	
Q.1	Choo 1)	ose the correct Alternative. Singi Talav is a Palaeolithic site of a) Vindhyan Plateau c) Thar Desert	 b) d)	Konkan Deccan Plateau
	2)	Australopithecus man manufactured a) Acheulian Hand-axes c) Pebble tools	b) d)	Levalloisian flakes Cleavers
	3)	The term 'Palaeolithic' was introduce a) Mortimer Wheeler c) Gordon Childe	d by b) d)	 John Lubbock Henry Cousins
	4)	In which of the following periods retor a) Lower Palaeolithic c) Upper Palaeolithic	uched k b) d)	plade was introduced? Neolithic Mesolithic
	5)	The first Indian Palaeolithic tool was (a) B.L. Richard c) F.R. Allchin	discove b) d)	ered by M. Sheshadri Robert Bruce Foote
	6)	Crescent represents one of the follow a) Clactonian tool c) Acheulian tool	ving: b) d)	Abbevillian tool Composite tool
	7)	Identify among the following the earlie a) Agriculture c) Pastoralism	est mod b) d)	de of subsistence: Trade Gathering and Scavenging
	8)	The Acheulian tools were introduced human beings: a) Homo – habilis c) Dryopithcus	by one b) d)	of the following group of Homo – erectus Homo sapiens sapiens
	9)	Which of the following tools is not ass a) Hand – axe c) Cleaver	sociated b) d)	d with Palaeolithic culture? Chopper Adze
	10)	Ostrich egg shell beads have been fo a) Adamgarh c) Kayatha	ound at b) d)	 Balathal Patne
	11)	The first systematic and scientific atterproper foundation was made bya) Meadows Tailor c) Archaeological Survey of India	empt to b) d)	put Indian pre-history on a Yale-Cambridge Expedition Deccan College, PGRI Pune

	12)	Muchchatla Chintamani Gavi, an upper Palaeolithic cave site is situated in	
		a) Karnataka b) Kerala c) Andhra Pradesh d) Tamil Nadu	
Q.2	a) b) c) d) e)	e Short Answers. (Any Four) Pebble Tools Rock Shelters Types of Microliths Epi-palaeolithic Age Homo Habilis Borer & Burin tools	12
Q.3	a) b) c)	e Short Answers. (Any Two) Write the features of Lower Palaeolitic culture in India. Discuss the Pressure Flaking Technique in brief. State the nature of Religious beliefs in Prehistoric age. Explain the environment during Ice Ages.	12
Q.4	a)	e Long Answers of the following: (Any One) What are the characteristics of Human Evolution? Discuss in detail. OR Evaluate the various stages of origin & development of Rock art with	12
Q.5	Des	e the detail Answer. ribe the material culture & subsistence pattern of Mesolithic age with ole examples.	12

							SLR	-DU	J-3	
Sea No.							S	Set	Р	
N	Л.А. ((Ser	mester - I) (New) (NEP		-		h/April -	202	4	_
				I.H.C. conoai	-	A phy (230111103)				
•			Vednesday, 15-05-2024	3		, (,	Max. M	1arks	: 60	
			M To 05:30 PM							
সুব		-	र्ग प्रश्न अनिवार्य आहेत. जवीकडील अंक पूर्ण गुण दर	र्शवितात.						
			<u> </u>							
Я.1	યાગ્ય 1)		र्गि निवडा . ष्णूच्या शंखाचे नाव —— अ	ाहे					12	
	•/		पांचजन्य			कौमुदकी				
		क)	सुदर्शन	ਫ))	पद्म				
	2)		— हा बोधीवृक्ष आहे.	,						
		,	पिंपळ औदुंबर	ब) ਫ)		वड नारळ				
	3)	•	जारुपर धार कलेप्रमाणे बुद्धाची स्थान	,						
	3)		वरद आणि अभय			भूमिस्पर्श				
		क)	व्याख्यान	,		यापैकी काही नाही				
	4)	शु	कव्याल म्हणजे ची संर्	युक्त प्रति	मा	आहे.				
		,	पोपट आणि सिंह	ब)						
		,	कावळा आणि सिंह	ड))	चिमणी व सिंह				
	5)		ामुण्डेचे वाहन —— आहे. ——	_\						
		,	श्वान प्रेत	ब) ड)		घोडा सिंह				
	6)	,	्रारा वराह —— अवस्थेत स्थानक		'	INIQ				
	o)	_	अलिढ आलिढ			अर्धसमपद				
			समभंग	,		त्रिभंग				
	7)	भै	रव शिवाचे रूप आहे.							
			सौम्य	,		रौद्र				
		क)	नृत्य	ड))	यापैकी काहीही नाही				
	8)		रस्वती मूर्तीचा मुगुट —— ३ ————			<u> </u>				
			करण्डमुगुट जटामुगुट	-		किरीटमुगुट यापैकी काहीही नाही				
	o)	-	जटानुगुट दाचे वाहन —— आहे.	9)	'	TITMA MARIEL HIGH				
	9)	2,	KIM MIQ'I MIQ.							

ब) ऐरावत ड) सिंह

अ) श्वान क) घोडा

	10)	विष्णूच	ग मुगुट —— प्रकारचा असतो			
		अ) क	रंडमुगुट	ब)	किरीटमुगुट	
		क) ज	टामुगुट	ਫ)	यापैकी काहीही नाही	
	11)	विष्णूच	ग चौथा अवतार —— आहे.			
	-	अ) मत	र य	ब)	वराह	
		क) नर	रसिंह	ਫ)	कलकी	
	12)	विष्णूच	ग दहावा अवतार —— आहे.			
	•	अ) मत		ब)	कुर्म	
		क) क	लकी		वराह	
Я.2	अ) ৰ) ক) ঙ)	उमेच्या लक्ष्मी प्र शेषशायी महिषासु ब्रह्मदेवा	तरे लिहा. (कोणतेही चार) प्रतिमेबद्दल थोडक्यात माहिती तिमेच्या विविध प्रकाराचे वर्णन र शयन विष्णूच्या प्रतिमेचे मूर्तीः र मर्दिनीची प्रतिमा थोडक्यात च्या प्रतिमेचे टिकात्मक परिक्षण मांचे वैशिष्टये लिहा.	करा. शास्त्रा स्पष्ट	करा.	12
Я.3	_	_	ांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दो	-		12
	अ) अ)		पाल प्रतिमाबद्दल विस्तृत लिहा 	•		
	ब) क)		। उग्रमूर्ती बद्दल चर्चा करा. कालखंडातील बुद्ध प्रतिमांचे वै	<u> जिल्ह</u> ्य	ੇ ਕਿਵਾ	
	_ব ্য ভ)	-			ये लांछनाचे महत्त्व काय आहे ते लिहा.	
		<u> </u>			-A\	
Я.4			प्रश्नाचे विस्तृत उत्तर लिहा. (व प्रतिमेचा उगम आणि विकास			12
	., 7.	V 181111	_	<u>.</u> ज्वा		
	गणेश	शाच्या वि	विध प्रकारच्या मूर्तीचे वर्णन क	रा.		
Я.5	विष्णृ	रूचे दशाव	तार म्हणजे काय ते सांगून दः	शावता	र प्रतिमाविषयी विस्तृत चर्चा करा.	12
	•	••	C.		•	

	_	
Seat	Set	D
No.	Set	

M.A. (Semester - I) (New) (NFP CBCS) Examination: March/April -2024

	VI.A.	A.I.H.C	•	illillation. Walch	April -2024
		Ancient Indian Icono		y (230111103)	
-		e: Wednesday, 15-05-2024 0 PM To 05:30 PM			Max. Marks: 60
Instr	uctio	ns: 1) All questions are compulsory. 2) Figures to the right indicate full	marks.		
Q.1	Sele 1)	ct appropriate word: is the name of the Lord Vishr			12
		a) Panchyajanya c) Surdarshan	b) d)	Koumudi Padma	
	2)	is the Bodhivriksha. a) Peepal c) Audumber	b) d)	Banyan (VatVrukha) Nariyal (cocout)	
	3)	of the following mudra is released on the following mudra is released on the standing position. a) Varad and Abhay c) Vykhan	vant to E b) d)	Buddha according to Ga Bhumisparsha None of these	andhar
	4)	Shukavyal is combination of a) Parrot & lion c) Crow & lion	b) d)	Eagle & lion Sparrow & lion	
	5)	is mount of Chamunda. a) Dog c) Dead human body (Preta)	b) d)	Horse Lion	
	6)	Icon of Nruvaraha is standing in a) Aalidha c) Sambhanga	positi b) d)	on. Ardhasampada Tribhanga	
	7)	Bhairav is form of Shiva. a) Soumya c) Nrutya	b) d)	Roudra None of these	
	8)	Saraswati icons having on the a) Karandmuguta c) Jatamukuta	e head. b) d)	Kiritamuguta None of these	
	9)	a) Dog c) Horse	b) d)	Elephant Lion	
	10)	Vishnu icon having on the he a) Karandmuguta c) Jatamukuta	ad. b) d)	Kiritamuguta None of these	
	11)	4th incarnation of Vishnu is a) Mastya c) Narsimha	b) d)	Varaha Kalki	

	12)	a) Mastya	b) d)	Kurma Varaha	
Q.2	Wr a) b) c) d) e) f)	c) Kalki ite Short Answers. (Any four) Explain in brief about icon of Uma. Describe different forms of Laxmi icons. Describe the Iconography of Sheshasas Explain in brief about icon of Mahishasu Write critical note on Brahama icons. Write the salient features of Yakshaprati	ayi SI rmard	nayan Vishnu.	12
Q.3	Wr a) b) c) d)	ite Answer of following. (Any Two) Explain in detail about icons of Ashtadik Discuss Shiva as Ugramurti. Write down salient features of Buddha ic What is Lanchana? Write importance of	ons c	of Kushana period.	12
Q.4	Wr a) b)	ite the detail Answer. (Any One) Trace the origin & development of icons OR Describe different types of Ganesh icons		other Goddess.	12
Q.5	_	nat are 'Dashavatar' (Ten incarnations) of	Lord '	Vishnu? Discuss 12	12

				3LR-DU-4
Seat No.	i			Set P
M		A.I.H.C	2. &	
Time	& Dat : 03:0	esearch Methodology in A.I.H. e: Friday, 17-05-2024 i0 PM To 05:30 PM सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.		Max. Marks: 60
ч у.1		पर्याय निवडा प्रत्यक्षार्थवादी परंपरेचे प्रणेते म्हणून को अ) मॅक्स वेबर	ब)	16 १ ओळखले जाते? कार्ल मार्क्स हर्बर्ट स्पेन्सर
	2)	अ) डेटा विश्लेषण	ब)	हे. चलांची निवड नमुना घेणे
	3)	,	ब)	? नमुना प्रायोगिक
	4)	,	ब)	
	5)	, 9	ब)	मानकीकरण निरीक्षणे
	6)	, 9	ब)	•
	7)	खालील ऐतिहासिक संशोधन प्रक्रियेतीव अ) संशोधन विषय ओळखणे क) डेटा संकलन	ब)	
	8)	,		न्ना? जे बी बरी गिबन
	9)	· · · · · · · · · · · · · · · · · · ·	ब) ड)	बाहय टीकात्मक परीक्षण वरीलपैकी काहीही नाही

	10)	भूतकाळातील घटनांच्या आठवणी आर् अ) तोंडी इतिहास ब) नैसर्गिक इतिहास	ब)	क्तिक भाष्यांचा संग्रह म्हणतात. स्थानिक इतिहास राष्ट्रीय इतिहास	
	11)	सर्वेक्षणाची मुख्य गुणवत्ता आहे. अ) अनुकूलता क) कनेक्टिव्हिटी	ब) ड)	संवेदनशीलता बहुमुखीपणा	
	12)	संशोधन अहवालाचे पहिले पान आहे. अ) परिशिष्ट क) निर्देशांक		ग्रंथसूची शीर्षक पृष्ठ	
Я.2	अ) ब) क) ভ)	लिहा. (कोणत्याही चार) अंतर्गत टिका वर्णनात्मक पद्धती राष्ट्रवादी स्कूल ऑफ मेथडॉलॉजी सर्वेक्षण पद्धत संदर्भ लेखन परिशिष्ट			12
Я.3	अ) ब) क)	क्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) पुरातत्व संशोधन पद्धती म्हणजे काय? डेटा स्पष्टीकरण डेटाचा प्रकार म्हणजे संशोधन डिझाइनचे वर्णन करा. अहवाल लेखनावर एक टीप लिहा.		?	12
Я.4		स्तर उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) सामाजिक विज्ञान संशोधन आणि त्यार संशोधन विषयाची ओळख आणि संशोध करा.	किंवा		12
Я.5	ऐतिह	इासिक संशोधनाची पायरी आणि ती प्रवि	क्रेया :	स्पष्ट करा.	12

Seat No.					Set	P
N			A.I.	H.C. & A.	amination: March/April-2024 Archaeology (230111105)	ı
	k Date	: Fri	day, 17-05-2024 1 To 05:30 PM		Max. Mark	s: 60
Instru	ıctior) All questions are compulsor) Figures to the right indicate	•		
Q.1	Choo 1)	Wh a)	correct alternatives. o is known as a pioneer of po Max Weber August Comte		dition? Karl Marx Herbert Spencer	12
	2)		_ is main part of experimenta Data Analysis Review of Literature	al research. b) d)		
	3)	a)	ich of the following is not rese Diagnostic Descriptive	earch desigr b) d)	Sample	
	4)		cial Science research primarily Economic behavior Environment behavior		Human behavior None of the above	
	5)	a)	sumptions are formulated on t Sampling Questionnaire	he basis of: b) d)	_	
	6)	Cas a) c)	se study is type ofRe Qualitative Survey	esearch. b) d)	Quantitative None	

The following is a step in the process of historical research.

b) Data interpretation

d) All of the above

b) External criticism

b) Local historyd) National history

b) Sensibility

d) Versality

d) None of the above

b) J B bury

d) Gibbon

The collection of memories and personal commentaries of a past incident is

a) Identifying a research topic

Heuristics is also called _____.

Who launched modern scientific history?

c) Data collection

a) Internal criticism

c) Higher criticism

a) Oral history

a) Adaptability

c) Connectivity

c) Natural history

The chief merit of survey is

a) Ranke

called

c) Toynbee

7)

8)

9)

10)

11)

	12)	The first page of the research report is a) Appendix b) Bibliography c) Index d) Title page	SLR-DU-4
Q.2	Wri a) b) c) d) e) f)	Internal Criticism Descriptive Methodology Nationalist school of methodology Survey method Reference Writing Appendix	12
Q.3	Wri a) b) c) d)	wite short answer of the following: (Any Two) What is archaeological Research method? What is mean by Data Explain type of data? Describe the Research Design. Write a note on report writing.	12
Q.4		rite answers in detail. (Any One) rite a critical note on Social Science Research and its Importance. OR	12
	Des	scribe the identifying a research topic and how to set the research obj	ectives.

Explain the steps of the historical research and it's the process.

12

				SL	R-DU	J-5
Sea No.					Set	P
N	M.A.	(Semester - I) (New) (NEP CB A.I.H.	C. 8	. A	I-2024	ļ
		Introduction to Mus	seol	. ,		
		te: Monday, 20-05-2024 00 PM To 05:30 PM		Max	. Marks	: 60
सूचन) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात	Т.			
Я.1	योग्य	पर्याय निवडा.				12
	1)	पुरातत्व अवशेषांच्या निर्यातीवर बंदी घ मध्ये प्रारित करण्यात आला.	ग्रालण	ारा कायदा भारत सरकारने ——	-	
		अ) 1947	ब)	1949		
		क) 1950	ਫ)	1951		
	2)	—— संग्रहालयात प्रकाश मिळविण्या				
		•	,	फोकस केलेला प्रकाश		
	_	क) फ्लोरोसेंट ट्युब लाइट	,			
	3)	वैज्ञानिक दृष्टिकोन विकसित करण्यार येथे झाली.	साठी	विज्ञान संग्रहालयाची स्थापना –		
		अ) दार्जिलिंग	,	आसाम		
		क) मुंबई	,	पुणे		
	4)	भारतातील पहिले संग्रहालय म				
		•	•	2 फेब्रुवारी 1814		
		क) 2 मार्च 1814	,	2 एप्रिल 1814		
	5)	कॅलिको टेक्सटाईल मुझियम 1949 म		•		
		अ) अहमदाबाद	•	सुरत		
		क) पुणे	,	कोल्हापूर		
	6)	संग्रहालयाचे प्रकार —— वा आधारि				
		अ) विषय	ब) —\	वस्तू 		
		क) संख्या		अनुक्रमांक .		
	7)	ॲरिस्टॉटलने प्रथम संग्रहालय —— होता.				
		अ) थिब्स	,	अथेन्स		
		क) स्पार्टी	ਫ)	अलेक्झांड्रिया		
	8)	मुझियम अहमदाबाद येथे 1949	मध्ये	_		
		अ) कॅलिको टेक्सटाईल	ब)			
		क) इतिहास	ड)	औद्योगिक		

	9)	—— हे आशियातील पहिले संग्रहालय आहे.	
		अ) छत्रपती शिवाजी महाराज संग्रहालय, मुंबई	
		ब) राष्ट्रीय संग्रहालय, नवी दिल्ली क) सालारजंग संग्रहालय, हैद्राबाद	
		ड) भारतीय संग्रहालय, कोलकाता	
•	10)	/ —— तुलनात्मक अभ्यासात अतिशय उपयुक्त आहेत.	
	,	अ) ग्रंथालये ब) प्रयोगशाळा	
		क) संग्रहालये ड) प्राणी संग्रहालय	
	11)	संग्रहालये तयार करण्यासाठी उपयुक्त आहेत.	
		अ) धार्मिक ऐक्य ब) संस्कृती देवाणघेवाण	
		क) राष्ट्रीय एकात्मता ड) वरील सर्व	
	12)	इंदिरा गांधी राष्ट्रीय मानव संग्रहालय —— शहरात आहे.	
		अ) नागपूर ब) नाशिक	
		क) भोपाळ ड) पुणे	
ਸ਼.2	थोडव	डक्यात उत्तरे लिहा. (6 पैकी कोणतेही 4)	12
	•	मार्गदर्शक सुविधा	
	•	दगडी वस्तुंचे संवर्धन	
	-	संग्रहालयाची उत्पत्ती	
		पुरातत्वीय संग्रहालय संग्रहालयांचे आर्थिक महत्त्व	
	र) ई)		
	-		
Я.3		लील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (४ पैकी कोणतेही २)	12
	अ <i>)</i> ब)	संग्रहालयाचे महत्त्व समजावून सांगा. कापडाचे जतन कसे करता येईल, सांगा.	
	न) क)	कोलकाता येथील भारतीय संग्रहालयाचे वर्णन करा.	
	ভ)	संग्रहालयाची संकल्पना स्पष्ट करा.	
Я.4	खार्ल	लील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (2 पैकी कोणतेही 1)	12
		गश संग्रहालयातील वस्तुंसाठी किती हानिकारक आहे? स्पष्ट करा.	
		किंवा	
	लाख मांडा	खंडी वस्तु खराब होण्याची कारणे कोणती? त्यांच्या संरक्षणाची कोणतीही प स	रक पद्धत
	11 01.	/i.	
प्र.5	तुम्ही	डी भेट दिलेल्या संग्रहालयाचा अहवाल लिहा.	12

Seat	Sat	D
No.	Set	<u> </u>

M.A. (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination March/April-2024

	`		´` A.I.H.C. &	kΑ	•	
			Introduction to Museol	ogy	(230111106)	
•			onday, 20-05-2024 I To 05:30 PM		Max. Marks: 6	30
Instr	uction) All questions are compulsory. 2) Figures to the right indicate full ma	arks.		
Q.1	Select 1)	The Ind a)	ppropriate Word. Act of prohibition the exports of Artical Government in A.D. 1947 1950	chaed b) d)		12
	2)		is more useful for obtaining light Spot light Fluorescent tube light	for m b) d)	Focused light	
	3)	at _	ence Museum was established to do Darjiling Mumbai	evelor b) d)	o scientific approach is located Assam Pune	
	4)	a)	st Museum in India is established in 2 Jan 1814 2 Mar 1814	b) d)	 2 Feb 1814 2 Apr 1814	
	5)	a)	ico textile museum was started in 1 Ahmedabad Pune	949 A b) d)		
	6)	a)	pes of museum is based on Subject Number	b) d)	Object Serial	
	7)	Aris a) c)	stotle had made the first attempt to e Thibs Sparta			
	8)	a) c)	Museum was started in 1949 at Calico textile History	Ahma b) d)	adabad. Science Industrial	
	9)	b) c) d)	is the First Museum in Asia. Prince of Wales Museum, Mumbai Museum) National Museum, New Delhi Salarjung Museum, Hyderbad Indian Museum, Kolkata	(Cha	trapati Shivaji Maharaja	

	10)	a) c)	are very usefu Libraries Museums	i in comparative s	b) d)	Laboratories Zoo	
	11)		seums are useful t Religious Unity National Unity	o create	b) d)	Culture Exchange All of these	
	12)		ira Gandhi Rashtri Nagpur Bhopal	ya Manav Sangra	halay b) d)	ra is located in city. Nasik Pune	
Q.2	a) b) c) d)	Guide Cons The c Archa Econ	ort Notes. (Any 4 e facility servation of stone origin of Museum aeological Museum omical importance role of curator in m	objects n e of museums			12
Q.3	 Answer the following Question. (Any 2 out of 4). a) Explain the importance of Museum. b) How can you preserve the textile? c) Describe the Indian Museum at Kolkata. d) Explain the concept of Museum. 				12		
Q.4	Hov	v light	the following Que is harmful to mus the causes of det	eum objects? Exp OR	lain.	s? Give any one method of its	12
Q.5	•	servat	ion. report on the Mus	eum visited by vo	Ш.	•	12
٠.٠			. Sport on the Mide	cam nonce by yo			

Seat	
No.	

Set P

	M	A. (Semester - I) (Old) (CBCS) E. A.I.H.C.		nination March/April-2024	
		History of Ancient India up		50 A.D. (MA19101)	
•		e: Friday, 10-05-2024 D PM To 06:00 PM		Max. Mark	:s: 80
Insti	ructio	ns: 1) All questions are compulsory. 2) Figures to the right indicate full m	arks.		
Q.1	Cho	ose the correct Alternativescholar wrote the Bhudacharitra			16
		a) Jinsen c) Kalidas	b) d)	Bharavi Ashwaghosh	
	2)	In Chandragupt Maurya. Royal court a) Selucas Nicator c) Antiochus	b) d)	was exited on Ambassador post. Megashenis None of these	
	3)	is a literary source for the study a) Agam c) Upanishad	of Ar b) d)	ncient Indian Hinduism. Lalitviastar Therigatha	
	4)	Rhinoceros animal image engraved on a) Indus Valley civilization c) Vaidic	Sea b) d)		
	5)	veda mention the information at a) Sam ved c) Rug ved	oout t b) d)	he black magic. Yajur ved Atharv ved	
	6)	capital of Maghad Mahajanpada a) Rajgir c) Indraprashta	as in <i>i</i> b) d)	Ancient India. Kosambi None of these	
	7)	King Ashok defeated dynasty of a) Bimbisar c) Shashank		ga Kharvel None of these	
	8)	Tagar was exited on the rout of a) AmaravatiNashik c) PaithanDakshinapath	b) d)	BairutJamnagar None of these	
	9)	king was the last king of MauryaAgnimitraPushamitra	dyna b) d)	asty. Girimal Bruhadata	
	10)	Samudragupta assumed the title a) Hunari c) Chandraketu	e. b) d)	Gopadas Maharajadhiraj	
	11)	Veda gives the information abouta) Rugvedc) Yajurved	ut the b) d)	Yajan system. Samved All of these	

	12)	was the founder of Kushan dyna	sty.		
		a) Khujul Kadfises	b)	Vim Kadfises	
		c) Huvishka	d)	None of these	
	13)	Samahartha Officer was related to Empire.	De	partment in Ancient Mauryan	
		a) Revenue	b)	Police	
		c) Military	ď)	External Affairs	
	14)	Present Paithan City Known as	in And	cient India	
	,	a) Pataliputra	b)		
		c) Sravasti	d)	Prathisthan	
	15)	Ashtadyahi book was written by	,		
	13)	a) Panini	b)	Dandi	
		c) Kumarpal	d)	Kalidas	
	40\	,	,		
	16)	was the founder of the Gupata d			
		a) Kaniska c) Chandra gupata I	b) d)	Shrigupata None of these	
		c) Chandra gupata i	u)	Notic of these	
Q.2	a) b) c) d)	te a short Note (Any Four) Huvishka Smurthi Litarture Bhuddhist Panchasheel Kautilya Coin as an archaeological source Pushamitra Shunga			16
Q.3	 Write a short answer (Any four) a) Explain the Four Veda and its historical importance? b) Describe the origion of Maghad mahajanpada as an empire? c) Elaborate the ancient Indian concept of Mahajanpada? d) Describe social condition in the age of Satvhana Empire? e) Elaborate the importance of copper plate in ancient India? f) Write note on Digmabersect of Jainism? 				
Q.4	a)	te long answers of the following: (any What are the measures resources to in v	vriting	·	16
	b)	Write an essay on the political and religion	ous co	ontribution of Kanishaka.?	
Q.5	Wri	e a Critical note Golden age of on Gupta	's emp	oire?	16

Seat	Sat	D
No.	Set	_

M.A. (Semester - I) (Old) (CBCS) Examination: March/April-2024 A.I.H.C. & A.

Ancient Indian Iconography (MA19102) Day & Date: Monday, 13-05-2024 Max. Marks: 80 Time: 03:00 PM To 06:00 PM **Instructions:** 1) All questions are compulsory. 2) Figures to the right indicate full marks. Q.1 Select appropriate word: 16 ____ is 1st Tirthankar of Jain religion. 1) a) Nemi Vrishabhnath b) c) Mahavir d) Parshwarnath Icon of Shiva having ____on the head. 2) a) Karandmuguta Kiritamuguta b) c) Jatamuguta d) None of these is the name of the Lord Vishnu's conch (sankha). 3) a) Panchyajanya Koumudi b) c) Surdarshan d) Padma is known as the future Buddha. 4) a) Maitreya b) Amoghasiddhi c) Avalokitesvara Manjushri d) 5) 8th incarnation of Vishnu is _____. a) Mastya b) Krishna c) Narsimha Kalki d) Bhairav is _____ form of Shiva. 6) a) Soumya b) Roudra c) Nrutya d) Keval 7) is the main duty of Kichaka. a) To raise weight b) To hold flowers c) To hold aaudhas d) None of these Skanda is another name of 8) a) Shiva b) Vishnu c) Brahma Kartikeya d) Icons of Gajalaxmi are found in period. 9) a) Maurya b) Chndela c) Later Chalukya d) Yadava is vehicle of Varun. 10) a) Peacock b) Elephant c) Horse Crocodile (makara) d) 11) is one of the birds carried by Kartikeya. a) Cock Crow b)

d)

Parrot

c) Sparrow

	12)	Marjarvyal is combination of a) Parrot & lion c) Crow & lion	b) d)	Cat & lion Sparrow & lion	
	13)	Icon of Hari-Hara-Pitamaha means s a) Brahama & Surya c) Vishnu & Shiva	ynchro b) d)	onization of Ganesh, Shiva & Kartikeya Brahma, Vishnu & Shiva	
	14)	is known as Bodhivriksha. a) Vatvruksha c) Audumber	b) d)	Peepal Bilvavruksha	
	15)	of the following mudra is releven School of art in standing position. a) Varad	ant to l	Buddha according to Gandhar Abhay	
		c) Bhumisparsha	d)	Vyakhyan	
	16)	People from brought Sun (Sur a) Iran c) Mesopotamia	ya) lcc b) d)	ons in India. Egypt Lydia	
Q.2	 Write Short Notes of the following. (Any Four Out of Six) a) Depction of Pradnyaparmita b) Tirthankar Ajitnath c) Sculpture of Churning the Ocean (Samudramanthana) d) Types of Vyala e) Icons of Vaman f) Features of Aayagpatta 				
Q.3	 Write Short Answers of the following. (Any Two Out of Four) a) Describe the Anugraha pratimas b) Write a note on difference of Surya icon in north & south India. c) Write sailent features of the five Dhyani Buddha icons. d) What is Astadikpala? State the importance of Astadikpala pratimas. 			16	
Q.4		wer of the following question. (Any of Describe different types of Ganesh ico	•	letail.	16
	b) \	What is Lanchhan? Explain the feature		4 Tirthankara images.	
Q.5		wer the following questions in detai t is iconography? Discuss the develop		of all Vishnu icons in India.	16

Seat	Sat	D
No.	Set	P

	M	.A. (A.I.H.C. & A.) (Semester March/A _I		
		Pre History of Sou		
,		: Wednesday, 15-05-2024) PM To 06:00 PM		Max. Marks: 80
Instr	uction	1) All questions are compulsory.2) Figures to the right indicate full	ll marks	S.
Q.1	Choo 1)	vse the correct alternative: V.S. Wakankar discovered two fine a) Egg shell c) Dinosaur egg shell		beads from a human skull at Patne. Ostrich egg shell Bone beads
	2)	Who among the following is known a) Robert Bruce Foote c) E. J. H Mackey	as fath b) d)	er of Indian Pre-History? William Jones John Marshall
	3)	Which among the following was the stone Age) people? a) Weaving c) Hunting & gathering	main ob) d)	occupation of Paleolithic (old Farming Fishing
	4)	At which of the following sites, all the sites have been found in sequence a) Sarai Nahar Rai c) Belan Valley		olithic, Mesolithic and Neolithic Kurnool Valley Indus valley
	5)	In state Isampur Paleolithic s a) Andhra Pradesh c) Karnataka	site is s b) d)	ituated. Tamil Nadu Kerela
	6)	Adamgarh is famous for the a) Chalcolithic remains c) Mesolithic age	b) d)	Rock painting Iron age
	7)	Hathnora is situated on the bank of a) Indus c) Bolan	river _ b) d)	 Jhelum Narmada
	8)	The transition from a hunting-gathe agriculture can be traced at a) Loteshwar c) Chopani-Mando		age to the beginning of settled Adamgarh Sarai Nahar Rai
	9)	site was discovered by V.S.a) Patnec) Adamgarh	Vakanl b) d)	kar. Bhimbetka Morhana Pahad
	10)	An Upper Paleolithic blade & burin a) Bagor c) Renigunta	industr b) d)	y was first identified at site. Patne Taradih

	11)		is the first p	et animal of humai	n bein	gs.	
	·	,	Camel Dog		b) d)	Cow Cat	
	12)	a)	ozoic age was Age of mamm Age of reptiles		b) d)	Age of dinosaurs Age of primitive	
	13)	a)	ndia first prehis A.C.L. Carlyle C.K. Chakrabo	toric rock art painti orty	ngs ai b) d)	re discovered by Yashodhar Mathpal Alexander Cunnigham	
	14)	a)	naeological ren Paleolithic age Chalcolithic ag		belong b) d)	to the Mesolithic age Iron age	
	15)	,	type of rock Quartzite Chert	used for making to	ools by b) b)	/ the Paleolithic man in India. Flint Chalcedony	
	16)	a)	term 'Stone Ao Daniel Wilson E. B. Taylor	ge' was coined by _.	b) d)	C. J. Thomsen John Lubbok	
Q.2	 Write a Short answer (any 4 out of 6) a) Java Man b) Definitions of Prehistory c) Use of hand axe d) Examples of Fossils e) Scrappers f) Cranial capacity 					16	
Q.3	 Write short answers of the following: (any two out of four) a) Write in brief the parts of Quaternary Epoch. b) Geological time-scale. c) Describe Lower Paleolithic tools. d) Describe social life in Mesolithic age. 					16	
Q.4	a)	Discu		J		2). te in brief about tool technology	16
	b)	Expla	in the salient fo	_		es in Paleolithic age.	
Q.5	Wha	at are	the causes of e	Question in detail. emergence of Mes scoveries of this cu	olithic	culture in India? Describe some ohase.	16

Seat No.	t			Set P
M.	.A. (, , , , ,	•	Examination: March/April-2024
	F		.H.C. & t India(A. (up to 650CE) (230111201)
Day 8		e: Thursday, 09-05-2024		Max. Marks: 60
		00 AM To 01:30 PM		
सूचना		सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.		
	2)	उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवि	וחוח.	
प्र.1	योग्य	पर्याय निवडा.		12
	1)			
		अ) नंद	ब) \	हरण्यक
	,	क) मौर्य	ड) ` `	शिशुनाग
	2)	रथ शर्यत —— समारंभाशी संबंधि		T-117 71=
		अ) वाजपेय यज्ञ क) अश्वमेध यज्ञ	ब) .ਦ)	राजसूय यज्ञ कोणतेही नाही
	a)	,		वलंबल्या जाणाऱ्या मदत उपायांशी
	3)	—— नाय शिलालख दुष्याळाव्य संबंधित आहे.	। पळा अ	पलबल्या जाणाऱ्या मदरा ठपायासा
		अ) काबूल	ब)	मस्की
		क) सोहगौरा	ड)	जुनागड
	4)	चंद्रगुप्त मौर्याने सेल्यूकस निकेटर	रकडून	— नदीच्या पलीकडे प्रदेश मिळवला.
		अ) गंगा	ब)	सिंधू
		क) ब्रह्मपुत्रा	ड)	कावेरी
	5)	कौटिल्याच्या सप्तांग सिद्धांतात -		
		अ) मित्र	ब) =\	राजा
	-1	ड) अमात्य	•	शत्रु
	6)	सातवाहन काळात —— नदी खें अ) तापी	ाऱ्यास अ <u>•</u> ब)	
		क) गोदावरी	•	नर्मदा
	7)	ः, शकांचा —— खिंडी मार्गे भारता	,	
	')	अ) खैबर	रा अपरा ३ ब)	•
		क) शिपकी ला	,	झोजिला
	8)	हे युएची जमातीचे होते.		
	•	अ) शक	ब)	पार्थियन
		क) हुन	ਫ)	कुशाण

	9)	हुआन त्सागच्या मते, हून शासक मिः अ) पाटलीपुत्र		लची राजधानी —— होती. सकल	
	40)	क) कन्नौज त्याच्या —— मोहिमांमध्ये समुद्र गुप्त	,	उज्जैन	
	10)	अवलंबले.			
		अ) बेट राज्यांच्या क) दक्षिण पथ	ष) ड)	आर्यावर्त नागा	
	11)	हि मगध साम्राज्याची सर्व प्रथा अ) राजगीर		_	
		क) वैशाली	•	पाटलीपुत्र श्रावस्ती	
	12)	दशराज युद्धाचा उल्लेख —— वेदात			
		अ) साम क) ऋग	ब) ड)	यजुर अथर्व	
प्र.2	थोडव	त्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)			12
	अ) ब)	जनपद इ. स. पू. 6 व्या शतकातील गणराज्य	गंनी -	ते <u></u> शिष्ट्र रो	
	क)	स्ट्रॅटेगोसं व्यवस्था	11 91	41(1-6,4	
	ਫ) ਵ)	अश्वमेध यज्ञ रेशीम मार्ग			
	इ)	रेशीम मार्ग इंडो–ग्रीक पोर्ट्रेट नाणी			
प्र.3		त्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)			12
	अ) ब)	हून आक्रमणाचा परिणाम सांगा. इराण आणि मॅसेडोनिया यांच्या आक्र	11 011 - 2	ण परिणामांनी चर्चा करा	
	_{क)}	सातवाहनांचे योगदान सांगा.	.1-110	या बारणाचा घषा प्रता.	
	ভ)	समुद्र–गुप्ताची उपलब्धी सांगा.			
Я.4	तपशी अ)	ा <mark>लावर उत्तर लिहा. (सविस्तर उत्तर) (</mark> व मगध साम्राज्याच्या उदयास कारणीभू			12
	ज <i>)</i> ब)	प्राचीन भारतीय राजकीय परिस्थितीच	•		
		यावर चर्चा करा.			
Я.5		लावर उत्तर लिहा. (सविस्तर उत्तर) प्रशासनाच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.			12
		`			

		3LK-DU-	I 4
Seat No.	•	Set	Р
M	. A. (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April-2024 A.I.H.C. & A.	
	F	Political History of Ancient India (up to 650CE) (230111201)	
,	& Date	e: Thursday, 09-05-2024 Max. Marks: 0 AM To 01:30 PM	60
Instru	uction	ns: 1) All questions are compulsory. 2) Figures to the right indicate full marks.	
Q.1	Cho	ose the correct alternative	12
	1)	is considered as earliest dynasty of Magadha.	
		a) Nandas b) Haryankas	
		c) Maurya d) Shishunaga	
	2)	Chariot race is associated with ceremony.	
		a) Vajapeya Yajna b) Rajsuya Yajna c) Ashvamedh Yajna d) None	
	3/	,	
	3)	Mauryan inscription deal with relief measures to be adopted during a famine.	
		a) Kabul b) Maski	
		c) Sohgaura d) Junagadh	
	4)	Chandragupata Maurya obtained territory across the river from Seleucus Nikator.	
		a) Ganga b) Indus	
		c) Bramhaputra d) Kaveri	
	5)	is not the element in Saptanga theory of Kautilya.	
		a) Mitra b) King c) Amatya d) Shatru	
	6)	The valley was known as Anup during Satvahana period.	
	O,	a) Tapi b) Krishna	
		c) Godavari d) Narmada	
	7)	The Saka's entered into India through the pass.	
		a) Khyber b) Bolan	
		c) Shipki La d) Zojila	
	8)	The belonged to the Yuehchi Tribe.	
		a) Saka's b) Parthian'a c) Huna's d) Kushan's	
	٥,	,	
	9)	According to Huan Tsang the capital of Huna Ruler Mihirkula was a) Pataliputra b) Sakal	
		c) Kannauj d) Ujjain	
	10)	In his campaigns Samudra Gupta followed policy of plunduring	

b)

d)

Aryavart

Naga

without annexation.
a) Island States

c) Dakshin Path

	11)	was the earliest capital of Maa) Rajgirc) Vaishali	gadh b) d)	Empire. Pataliputra Sravasti	
	12)	Dasarajna battle finds mentioned in a) Sam c) Rig	b) d)	_ Veda. Yajur Atharva	
Q.2	Writ a) b) c) d) e) f)	e Short Answers. (Any Four) Janapadas Features of 6 th c BC Ganarajyas (Rep Strategos System Ashwamedh Yajna Silk Route Indo-Greek Portrait Coins	oublic)		12
Q.3	Writ a) b) c) d)	State the impact of Huna invasion. Discuss the impact Iranian and Mace State the contribution of Satvahanas. State the achievements of Samudra-	donia	an invasion.	12
Q.4	Writ a) b)	e the detail Answers. (Broad Answer) Discuss the factors responsible for the Discuss the significance of archeology Indian political conditions.	e rise	e of Magadhan Empire.	12
Q.5	Writ a)	e the detail answers. (Broad Answers) Discuss the characteristics features of			12

Seat No.			;	Set	P
M.	A. (Semester - II)	New) (NEP CBCS) A.I.H.C. 8	Examination: March/April	- 202 4	4
-	Pro Date: Saturday, 11-0 11:00 AM To 01:30 P		·	Marks	: 60
	: 1) सर्व प्रश्न अनिवार 2) उजवीकडील अंक	र्ग आहेत.			
		र्याय निवडून गाळलेल्या प्रळ —— नदीच्या काठा ब) ड)	वर् आहे.		12
2	2) टोपीकल हे —— अ) मधाश्मयुग क) नवाश्मयुग	, ·	गहे. महापाषाण युग पुराश्मयुग		
;	3) बणावली येथे अ) नांगर क) मुद्रा	-— ची मृणमय प्रतिकृती ब) ड)			
4	अ) नवपाषाण संर	अवशेष —— मध्ये मिळ स्कृती ब) स्कृती ड)	रोमन संस्कृती		
	5) लहुरादेवा पुरास्थ अ) ए. घोष क) सूरज भान	•	नी केले. राकेश तिवारी बी. आर. मणी		
(ह) पांढऱ्या रंगाचे नः आहे.	क्षीकाम असणारी मृद्भांडी	हे —— संस्कृतीचे मुख्य वैशिष्ट्	्य	
_	अ) माळवा क) कायथा	•	जोर्वे		
•	=	मृद्भांडयावर अत्यंत चमव् द्भांडी (ओ.सी.पी) ब) डब्लू ड)			
8	अ) खालीलपैकी कोप अ) मृद्भांडी क) दगडी भांडी	गत्या कलात्मक वस्तूंवर ' ब) ड)	लेप' पाहता येतो? पोर्सलेन लाखेच्या वस्तू		

	9)			प्पा संस्कृती आ	ाणि पेंटेड ग्रे	वेअर संस्कृती	चि स्तर एकावर-	-एक	
			ापडतात. रोपड		ਹ)	भगवानपुरा			
			सरदारनगर			अतरंजीखेड <u>ा</u>			
	10)	,			,	_	वे एकमेव उदाहर	ण आटे	
	10)			ाप उपखंडातार क कालखंड				ય બાહ.	
		_	गुप्तकाळ	i with Gro		मगध साम्राज			
	11)	•	J	णीय दफनाशी	_				
	11)		राखेचा ढिग			ः दफनभूमी–ए	ਹ		
		,	अर्थोस्टॅट्स			गर्तावास गर्तावास	-1		
	12)	,	`	अफगाणिस्तान	,		वि		
	12)		अंगेट	01477111317(11)		सारा १८५८ छ मार्बल	IXI.		
		,	लॅपिस–लाइ	म ुली		स्टिएटाइट			
		,		J	,				
प्र.2				ो चार प्रश्नांची		उत्तरे लिहा.		12	<u>}</u>
	,			ाहाजाची गोदी	व कोठार				
	•		रेयन वेअर) 					
			कांस्य शिल्पे गा कालखंडा	ı—दायमाबाद तील शिक्क्यांचे	। गतनार				
					і ячлі				
	ई)	सनौ	ो युक्त मृद्भा ली येथील र	थाचे अवशेष					
		^	. 0 \	\		0 \ \ \			
Я.3				क्यात उत्तरे हि		ही दोन)		12	-
	अ <i>)</i> ब)		•	। ठळक वैशिष्ट् म्यागीन मानवार	•	पत्नन दोणगाचा	ठी पुरातत्वीय सा	धने	
	4)			गयुगान सामवार उपयुक्त आहेत?				91	
	क)			धील धार्मिक स					
	ভ)			विविध शोध			लिहा.		
- .					\			4.0	
Я.4				(कोणताही एक] iडी आपल्याला	•	ीय स्रोकांन्या	जंज्ज्ज्ज्ज्ज्ज्ज्ज्ज्ज्ज्ज्ज्ज्ज्ज्ज्ज	12	
			•	ाडा जागल्याला दृष्टी देतात, या			_		
	VII 4	18181	गिनपुषरा जारा	g 01 4(11(1, 4)	किंवा किंवा	47 TO T II TO			
						या सांस्कृतिक	टप्प्यातील काही		
	महत्व	वाच्या	शोधांचे आणि	णे प्रकारांचे वर्ण	नि करा.				
प्र.5	स्रिक	ਪੁਰਹ :	उत्तर लिहा.					12	,
л.ህ				यगीन संस्कतीर	वे इनामगाव	आणि दायमा	बादच्या विशेष संव	_	•
				उ । । सर्वया प्रे मूल्यमापन क					

Seat	Set	D
No.	Set	

M.A. (Semester - II) (New) (NEP CBCS) Examination: March/April-2024

			Prohistory	A.I.H.C. & A of South Asia ((230111202)	
-			ırday, 11-05-2024 To 01:30 PM			Max. Marks: 60
Instr	uctio	•	All questions are com Figures to the right in			
Q.1	Cho 1)	The s	e correct Alternative site of Chandoli is loca Pravara Ghod		f river Bhima Koyana	12
	2)	Topic a) c)	cal is a structure of Mesolithic Neolithic		Megalithic Paleolithic	
	3)		racotta replica of a plough sealing		at Banawali. ship bullock cart	
	4)	Silve a) c)	r makes its earliest ap Neolithic culture Chalcolithic culture	b)	to date in the Roman culture Vedic culture	·
	5)		site of Lahuradeva wa A. Ghosh Suraj Bhan		Rakesh Tiwari B.R.Mani	
	6)	White a) c)	e painted pottery is the Malwa Kayatha		tic of the Ahar Jorwe	_culture.
	7)	a) c)	pottery was highly O.C.P N.B.P.W	lustrous polished. b) d)	P.G.W. Black & Red	
	8)	"Slip' a) c)	can be seen in which Pottery Stoneware	n of the following c b) d)	eramic art object Porcelain Lacquer object	?
	9)	At unea a) c)	site, overlap of rthed? Ropar Sardarnagar	Harappan and Pa b) d)	inted Grey ware Bhagwanpura Ataranjikhera	culture has been
	10)	a) c)	is the sole exam Later Vedic period Gupta period	ple of Proto-histor b) d)	ical phase in India Indus Valley Civ Magadh empire	
	11)	a) c)	is related with Mash mound Orthostates	Megalithic burial. b) d)	Cemetery H Pit dwelling	

	12)	The source ofwas located in Afghanistan regions. a) Agate b) Marble c) Lapis-Lazuli d) Steatite	
Q.2	a) b) c) d) e)	te Short Notes. (Any Four) Dockyard & ware house of Lothal Megarian ware Four Bronze sculptures of Diamabad Types of Harappan Seals & Sealings Spouted Pottery Remains of Chariot at Sanouli	12
Q.3	a) b)	te Short Answers. (Any Two) Write salient features of Ahar culture. To what extent archaeological material are useful in understanding the progress of Neolithic man in India? Explain with suitable examples. Describe the religious Beliefs in Harappan culture. Write in brief essay on Copper hoard culture with examples of various discoveries.	12
Q.4	Wri	te the detail answer. (Any One) Chalcolithic pottery gives us fascinating insight into the culture & lifestyles of the people of those times. Comment critically. OR	12
	b)	Examine the Megalithic culture in India. Describe some of the most important discoveries & types of this cultural phase.	
Q.5		luate the characteristics features of the Chalcolithic culture of the Deccan with cial reference to Inamgaon & Diamabad.	12

			SLR-DU-	16
Sea No.			Set	P
	M.A	(A.I.H.C. & A.) (Semester - II) (New) (NEP CBCS) March/April-2024	Examination:	
,		Methods in Archaeology (230111203) te: Tuesday, 14-05-2024 00 AM To 01:30 PM	Max. Marks	: 60
सूचन) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.		
Я.1	योग्य	। पर्याय निवडा.		12
	1)	मृद्भांडयाची तारीख निश्चित करण्यासाठी कोणती पद्धत योग्य	असेल?	
		अ) कार्बन—14 ब) पोटॅशिअम अर्गोन		
		क) परागकण विश्लेषण ड) तप्तदीपन कालमापन	T	
	2)	ए. एम. एस —— आहे.		
		अ) तौलनिक कालमापन पद्धत ब) मायक्रो—विअर पद्धत		
		क) निश्चित कालमापन पद्धत ड) टायपोलॉजी		
	3)	चाचणी उत्खनन खड्डयास —— असे म्हणतात.		
		अ) सोंडेज ब) खड्डे		
		क) प्राथमिक खड्डे ड) ग्रिड्स्		
	4)	महाराष्ट्रात महापाषाणीय स्थळाचे उत्खनन —— येथे झाले.		
		अ) खैरवाडा ब) बहाळ		
		क) चांदोली ड) वर्धा		
	5)	भारतात सागरी पुरातत्व उत्खनन तंत्राचा वापर —— येथे केल	ा गेला.	
		अ) अयोध्या ब) महाबलीपुरम आणि	लक्षद्वीप	
		क) सौराष्ट्र ड) वाराणसी		
	6)	हा पुरास्थळ आणि टेकडीची योजनाबद्ध रूपरेषा ठरवून ते	ो ठिकाण	
		उत्खननासाठी निश्चत करतो.		
		अ) छायाचित्रकार ब) अभियंता क) सर्वेक्षक ड) ट्रेंच पर्यवेक्षक		
	7)	सिंध प्रदेशात प्राचीन टेकडीला —— हे नाव स्थानिक लोकांद्वा	रे दिले आहे.	
		अ) दडो		
		,	\ \ \ \	
	8)	'पुरातत्वीय उत्खनन' म्हणजे नोंदणीकरणाशिवाय विनाशकारी अ —— यांनी केले.	हिं असे विधान	
		अ) गॉर्डन चाइल्ड ब) मॉर्टिमर व्हीलर		
		क) जॉन ल्युबॉक ड) अलेक्झांडर कनिंगहॅ	म	

	9)	बेडॅक्रिल हे —— पुरावशेष तुटू नये ग अ) शिंगांचे क) चामडयाचे	ब) ँ	वापरले जाते. हस्तीदंती भाजलेल्या मातीचे	
	10)	स्ट्रिपिंग पद्धतीला —— म्हणून ओळर अ) ग्रिड प्रणाली क) सोपान उत्खनन	ब)	जाते. आयात उत्खनन चाचणी खड्डे	
	11)	स्तूप—उत्खनन करण्यासाठी —— उत् अ) चतुर्थक क) सोपान (पायरी) उत्खनन	ब)	उ मे	
	12)	ए. ई. डग्लस ने प्रथम —— ही काल अ) ऑबसिडीयन क) वृक्षवलय	ब)	। पद्धत विकसित केली. ए. एम. एस वॉर्व विश्लेषण	
Я.2	अ) ब) क) ड)	ोल प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार फिशन ट्रॅक स्तरांसाठी रेखाचित्र—चिन्हे फोटोग्राफी (छायाचित्रणाची) तंत्रे पुरावशेषांची नोंदणी करण्यासाठी इंटर पुरावशेषांचे दस्तऐवजीकरण हाडांच्या वस्तूंचे जतन		ग्रा वापर	12
Я.3	अ)	ोल प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन उत्खननात वापरल्या जाणाऱ्या विविध मृद्भांडयांचे महत्व विशद करा. उत्खनन अहवाल म्हणजे काय? अहव हवाई छायाचित्रणामधील प्रगत तंत्रज्ञान	ंउपव ाल ले	विखनाची योग्य पद्धत लिहा.	12
Я.4	पुरावः तंत्रज्ञ	ोलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही शेषांचे जतन व संवर्धन करण्याच्या वैज्ञा ग्रानासह वर्णन करा. किं य प्रकारच्या सापेक्ष (तौलनिक) कालमाप	निक वा		12
Я.5	समन्दे	ोल प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. वेषणाच्या पारंपारिक पद्धती आणि पुरातत इरणांसह स्पष्ट करा.	चीय -	उत्खननाच्या पद्धती योग्य	12

Seat	Sat	В
No.	Set	

	M.A.	(A.I.H.C. & A.) (Semester - II) (March/Api	-	
		Methods in Archaeo		
		e: Tuesday, 14-05-2024 D AM To 01:30 PM		Max. Marks: 60
Instr	uction	1) All questions are compulsory.2) Figures to the right indicate full	marks	
Q.1	Multi 1)	ple choice questions: Which method would be suitable for	determ	12 nining the dating of potsherds?
	ŕ	a) Carbon-14c) Pollen analysis	b) d)	Potassium Argon Thermo luminescence
	2)	AMS is the a) Relative dating method c) Absolute dating method	b) d)	Micro-wear study Typology
	3)	Trial Trenches are also called as a) Sondages c) Primary Trenches	 b) d)	Pits Grids
	4)	In Maharashtra excavation of Megalita) Khairwada c) Chandoli	thic sit b) d)	e was done at Bahal Vardha
	5)	In India technique of Underwater Arc	haeolo	ogy was used in the excavation at
		a) Ayodhya c) Sourashtra	b) d)	Mahabalipuram & Lakshadweep Varanasi
	6)	A locates a general plan of the excavation.	e site d	or mound & mark the trenches of
		a) Photographerc) Surveyor	b) d)	Engineer Trench supervisor
	7)	In Sindh region the name of ancier	nt mou	and was given by local people is
		a) Dado c) Pandhar	b) d)	Timbo Ladmod
	8)	has said that 'archaeological educumentation'. a) Gorden Childe c) John Lubbok	excava b) d)	ntion is destruction, without Mortimer Wheeler Alexander Cunningham
	9)	Bedacryil used for avoid breaking of a) Horn c) Leather	b) d)	antiquities. Ivory T.C
	10)	Stripping is also known as a) Grid system c) Step Trenches	b) d)	Horizontal method Trial Trenches

	11)	excavation method is suitableQuadrantStep Trenches	for ex b) d)	cavating Stupa. Vertical Trial Trenches	
	12)	A.E. Douglass first develop da a) Obsidian c) Dendrochronology	,	AMS Warve Analysis	
Q.2	a) b) c) d) e)	te a Short answer. (any 4 out of 6) Fission track Section drawing Symbols Techniques of Photography Use of internet in recording evidences Antiquity Documentation Preservation of bone antiquities			12
Q.3	a) b) c)	Swer the following question. (Any two State the various types of 'equipments' Describe the importance of pottery. What is Excavation Report? Write the Discuss the advanced technology in A	' used approp	in excavation. oriate method of Report Writing.	12
Q.4	Elak Anti	te answer any one of the following corate in detail the scientific methods of quities with new equipments & technolo OF lain the different kinds of Relative Datir	ogy. ₹		12
Q.5	Ans	swer the following question in details strate the Traditional methods of Exploravation methods with suitable example	s. ation 8		12

Seat No.			Set P
M		ll) (NEP New) (CBCS) Exai April-2024 Ianagement (230111206)	mination:
•	Date: Thursday, 16-05-2024 1:00 AM To 01:30 PM		Max. Marks: 60
सूचना :	 त्तर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत. उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शविता 	त.	
प्र.1 यो 1)	ग्य पर्यायांची निवड करून खालील प्रश्न कोणत्या भारतीय लेणी ही शैल्य स्थ अ) खजुराहो क) अजिंठा व वेरूळ		12
2)	युनेस्को म्हणजे ——. अ) संयुक्त राष्ट्र शैक्षणिक, वैज्ञानिक ब) संयुक्त राष्ट्र पर्यावरण, वैज्ञानिक क) संयुक्त राष्ट्र शैक्षणिक सामाजिव ड) संयुक्त राष्ट्र शैक्षणिक, वैज्ञानिक	त्र आणि सांस्कृतिक संघटना क आणि सांस्कृतिक संघटना	
3)	प्रसिद्ध रामलिंगप्पा लांबतुरे संग्रहालर अ) औरंगाबाद (छ. सभाजी नगर) क) पैठण		
4)	खालीलपैकी —— हे थंड हवेचे ठिव अ) जुन्नर क) त्र्यबंकेश्वर		
5)	माळढोक पक्षी अभयारण्य क्षेत्र ——— अ) कोल्हापूर क) सातारा	- जिल्हयात आहे. ब) सोलापूर ड) सांगली	
6)	एमटीडीसी चे मुख्यालय —— येथे अ) पुणे क) नाशिक	आहे. ब) मुंबई ड) औरंगाबाद (छ. संभाजीनगर	₹)
7)	मुंबईजवळील —— लेणी हे पर्यटक अ) कार्ले क) भेंडसे	गंचे आकर्षण आहे. ब) एलिफंटा ड) पांडवलेणी	

	8)	आयटीडीसी म्हणजे ———. अ) भारतीय पर्यटन विकास महामंडळ ब) आंतरराष्ट्रीय पर्यटन विकास महामंडळ क) पर्यटन विभागाचा परिचय ड) यापैकी नाही	
	9)	महाराष्ट्रातील कोणत्या ऐतिहासिक आणि पवित्र शहराला 'दक्षिण काशी' असेही म्हणतात?	
		अ) सातारा ब) पंढरपूर क) नाशिक ड) वाई	
	10)	अजिंठा लेणी —— जिल्हयामध्ये आहे. अ) पुणे	
		अ) पुणे ब) नाशिक क) औरंगाबाद (छ. संभाजीनगर) ड) जळगाव	
	11)	—— हे महाराष्ट्रातील जागतिक वारसा स्मारक आहे.	
		अ) भाजे ब) अजिंठा, एलोरा क) कार्ले ड) बिबी का मकबरा	
	12)	जगभरातील पर्यटनाबाबत जनजागृती करण्यासाठी 27 सप्टेंबर हा दिवस —— म्हणून साजरा केला जातो. अ) जागतिक योग दिवस ब) जागतिक क्रिडा दिन क) जागतिक वन्यजीव दिवस ड) जागतिक पर्यटन दिवस	
Я.2	अ) ब)	स्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) युनेस्को एमटीडीसी प्रवास माहितीपत्रक ऐतिहासिक पर्यटनाचे महत्त्व एलिफंटा लेणी राज्य पर्यटन विभाग	12
Я.3	खार्ल अ) ब) क) ड)	ाल प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) सांस्कृतिक पर्यटनाचे महत्त्व स्पष्ट करा. चांगल्या पर्यटक मार्गदर्शकाची पात्रता व गुण सांगा. भारतीय पर्यटनावर एक टीप लिहा. वारसा ही संकल्पना स्पष्ट करा.	12
Я.4	पर्यटन	लि प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक) नाच्या विविध प्रकारांचे तपशीलवार वर्णन करा. किंवा 1 आणि पर्यटन या संकल्पना स्पष्ट करा.	12
प्र.5		ाल प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. स्वतः भेट दिलेल्या पर्यटन स्थळांचा अहवाल लिहा.	12

Seat	S _{O4}	D
No.	Set	P

	M.A.	(A.I.H.C. & A.) (Semester - II) (March/Ap	-		
		Heritage Tourism & Mar			
_		e: Thursday, 16-05-2024 D AM To 01:30 PM		Max. Marks: 6	0
Insti	ruction	1) All questions are compulsory.2) Figures to the right indicate full	mark	KS.	
Q.1		ple choice questions:		1	2
	1)	Which caves are well known for theia) Khajurahoc) Ajanta & Ellora	r Indi b) d)		
	2)	UNESCO is a) United Nations Educational, Sci b) United Nations Environment, Sci c) United Nations Educational, Sci d) United Nations Educational, Sci	ientif cial, a	ic, and Cultural Organization and Cultural Organization	
	3)	The famous Ramlingappa Lamture I a) Aurangabad c) Paithan	Muse b) d)	um is situated at Ter None of these	
	4)	Following hill station is environmenta a) Junnar c) Trambakeshwar	al pre b) d)	cinct? Matheran Igatpuri	
	5)	Maldhok bird sanctuary located at _ a) Kolhapur c) Satara	b) d)	District. Solapur Sangali	
	6)	The headquarters of MTDC is located a) Pune c) Nasik	ed at _. b) d)	 Mumbai Aurangabad	
	7)	a) Karie c) Bhendse	rist a b) d)	ttraction. Elephanta Pandavleni	
	8)	a) Indian Tourism Development Cob) International Tourism Development Cob) Introduction of Tourism Department Cob) None of these	ent C		
	9)	Which historic and holy city of Maha Kashi'? a) Satara c) Nashik	rasht b) d)	ra is also known as 'Dakshin Pandarpur Wai	

	10)	Ajanta cave situated in District a) Pune c) Aurangabad	b) d)	Nashik Jalgoan	
	11)	is the world heritage monumer a) Bhaje c) Karle	nt in I b) d)	Maharashtra. Ajanta, Ellora Bibi ka Makbara	
	12)	To raise awareness on tourism acros	s the	World September 27 is observed	
		a) World Yoga Day c) World Wildlife Day	b) d)	Word Sports Day World Tourism Day	
Q.2	a) b) c) d) e)	te a Short answer. (any 4 out of 6) UNESCO MTDC Travel brochure Importance of historical tourism Elephanta caves State tourism department			12
Q.3	a) b) c)	Explain the importance of cultural tourist Qualification and qualities of good touring Write a note on Indian tourism. Explain the concept of heritage.	sm.	•	12
Q.4		swer the following question in detail (scribe in detail the various types of touris Or		1 out of 2).	12
	Exp	lain the concept of heritage and tourism	١.		
Q.5		swer the following question in details te a report on the tourist place visited by			12

Seat No.				Set P
			(A.I.H.C. & A	•
,	Date	e: Thursday, 09-05- D AM To 02:00 PM		. D To 1200 A.D (MA19201) Max. Marks: 80
सूचना	-	सर्व प्रश्न अनिवार्य ३ उजवीकडील अंक पू		
Я.1	योग्य 1)	पर्याय निवडा. अल–बिक्तनी —— अ) पृथ्वीराज चौहा क) मोहम्मद घोरी	न ब)	16 मोहम्मद गझनी) मोहम्मद–बिन–तुघलक
	2)	आयवोले व्यापारी स अ) बंगाल क) कर्नाटक	· · · · · · · · · · · · · · · · · · ·	ें. तामिळनाडू महाराष्ट्र
	3)	दख्खनमध्ये उत्तर च अ) यादव क) पाल	΄,	। आले. चोल राष्ट्रकूट
	4)	हा प्रतिहार घ अ) नागभट्ट पहिला क) मिहिरभोज	•	नटराज महेंद्र पाल
	5)	ही पालांची ज अ) कनौज क) कांची	ब)	मुंगेर (मोंघीर) मन्याखेत
	6)	पाल राजाने अ) गोपाळ क) धर्मपाल	,) गावे दान दिली. रामपाल) देवपाला
	7)	कविराजमार्ग हे कन् अ) अमोघ वर्षा क) राजाराजा	ब)	प्राचीन ग्रंथ —— यांनी लिहीला आहे. पुलकेशीं द्वितीय गोपाळ
	8)		प्रमाणात किल्ले होते. ब) ड)	राष्ट्रकूट पाल

9)	हे त्रिपक्षीय संघर्षाचा भाग नव्हते. अ) पाल क) राष्ट्रकूट	,	प्रतिहार चोल	
10)	, , , , , , , , , , , , , , , , , , , ,	ৰ)	यादव चालुक्य	
11)		काने ब)		
12)	बृहदीश्वर मंदिर —— यांना समर्पित आ अ) शिव क) जैन	ब)	विष्णू बौद्ध	
13)	कविवर्त शेतकरी बंड —— राजवटीत इ अ) रामपाला क) देवपाल	ब)	धर्मपाल गोपाला	
14)	केली. अ) अमोघवर्ष	ब)	राजराजा पहिला	
15)	 क) गोविंद तिसरा हे चोल वंशाचे संस्थापक होते. अ) विजयाला क) आदित्य पहिला 	_ब)	दंतिदुर्ग राजराजा पहिला परंतक पहिला	
16)	मोहम्मद गझनीच्या छाप्याच्या वेळी ——— अ) चालुक्य क) प्रतिहार	- ने ब)		
अ) ब) क) ভ)	क्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) देवदाना जिमन अनुदान पट्टाडकल येथील बांधीव मंदिरे दक्षिण मार्ग चोल नौदल पाल वास्तुकलेची वैशिष्ट्रे भू दान चे महत्त्व			16
थोड अ) ब) क) ड)	क्यात उत्तरे लिहा. / टिपा लिहा. (कोणतेही राष्ट्रकूट घराण्याचे योगदान सांगा. चोला ग्राम प्रशासनाची वैशिष्ट्ये. भारतात बौद्ध धर्माचे अस्तित्त्व का आणि भक्ती चळवळीचा धार्मिक जीवनावर काय	कसे	गमावले.	16

Я.2

Я.3

Я.4	दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक)	16
	पूर्व मध्ययुगीन भारतातील सरंजामशाही समाजाच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.	
	किंवा	
	त्रिपक्षीय संघर्ष आणि त्याचा पूर्व मध्ययुगीन इतिहासावर झालेला परिणाम सांगा.	

 प्र.5
 दीर्घोत्तरी प्रश्न.
 16

 पूर्व मध्ययुगीन भारतीय कालखंडातील सरंजामशाही अर्थव्यवस्थेच्या प्रभावाची चर्चा करा.

Seat No.				Set	P
		(Semester - II) (Old) (CBCS) E (A.I.H.C. & tory of Ancient India up to 650	& Α.)	
•	Date	: Thursday, 09-05-2024) AM To 02:00 PM		Max. Marks	: 80
Instru	ıction	s: 1) All questions are compulsory. 2) Figures to the right indicate full n	nark	S.	
Q.1	Choo 1)	,	b) d)	Mohammad Gazani Mohammad-Bin-Tughalak	16
	2)	,	region b) d)	on. Tamil Nadu Maharashtra	
	3)	,	ukya b) d)	s in the Decean. Cholas Rashtrakutas	
	4)	,	ity. b) d)	Nataraja Mahendra Pala	
	5)	,	b) d)	Munger (Monghyr) Manyakhet	
	6)		to N b) d)	lalanda University. Rampala Devpala	
	7)	,	nda ¡ b) d)	poetry is written by Pulkeshin II Gopala	
	8)	· · · · · · · · · · · · · · · · · · ·	b) d)	Rashtrakutas Pala	
	9)		rugg b) d)	le. Pratihar Chola	

	10)	Devgiri was the capital of the a) Vakataka b) Yadavas c) Chola d) Chalukya					
	11)	Pulkeshin II was defeated by Pallava ruler. a) Mahendravarman I b) Simhavishnu c) Aparajit d) Narsimhavarma					
	12)	Brihadishvara temple is dedicated to a) Shiva b) Vishnu c) Jain d) Buddhist					
	13)	Kavivarta peasant rebellion took place during Reign. a) Rampala b) Dharmapal c) Devpala d) Gopala					
	14)	Rashtrakuta ruler received two states as an act of submission from the king of Ceylon. a) Amoghvarsha b) Raja Raja I c) Govind III d) Dantidurga					
	15)	was the founder of Chola dynasty. a) Vijayala b) Rajaraja I c) Aditya I d) Parantak I					
	16)	During Mohammad Ghazni's raid ruled Kannauj. a) Chalukyas b) Parmar's c) Pratiharas d) Chahamanas					
Q.2	a)	e Short Answer. (Any Four) Devdana Land Grants. Structural temples of Pattadakal. Dakshin Path Chola Navy Characteristics features of Pala architecture. Paucity of Coins.	16				
Q.3	a) Sb) Fc) V	Short Answer/Short Notes. (Any Two) State the contribution of Rashtrakut dynasty. Features of Chola village administration. Why and how Buddhism lost its existence in India. Discuss the impact a Bhakti movement on religious life.	16				
Q.4	Broad Question. (Any One) Discuss the characteristics features of feudal society in early medieval India. OR						
	Give	an account of Tripartite struggle and its impact on early medieval history.					
Q.5	Broad Question. Discuss the impact of feudal economy on early medieval Indian Period.						

Seat	Sat	D
No.	Set	<u> </u>

	IVI	.А.	(A.i.n.c. & A.) (Semester - i March/Apr				
			Methods in Archaed				
			iturday, 11-05-2024 1 To 02:00 PM		Max. Marks: 80		
Instr	uctior) All questions are compulsory. ?) Figures to the right indicate full r	marks).		
Q.1	 Multiple choice questions: 1) The method to study functions of Stone Age tool is a) Stratigraphy b) Micro-wear study 						
			Flaking experiments	ď)	Typology		
	2)	rem	ich method would be suitable for d				
		,	Carbon – 14 Pollen analysis	b) d)	Potassium Argon Thermo luminescence		
	3)	life	ich method will be most suitable for of archaeological culture?	or the	·		
		,	Ethno-archaeology Typology	b) d)	Experimental archaeology Stratigraphy		
	4)		ich of the following are absolute d	_			
		,	Radiocarbon Potassium-Argon Codes:	ii) iv)	Tree-Ring Uranium series		
		,	I, II and III I, III and IV	b) d)	I, II and IV I, II, III and IV		
	5)	a) b) c)	tical recording of an excavated tre Section drawing Drawing of plan Contextual recording of artefacts Mapping geo-morphological feato	on pl			
	6)	site a)	which absolute dating method volo has been dated? Radio Carbon Potassium Argon	b) d)	ash deposits of Olduvai Gorge Pollen analysis Thermo luminescence		
	7)	At N a) c)	Nevasa the name of ancient moun Timbo Ladmod	d give b) d)	en by local people was Dado Tila		
	8)	Sor a) c)	ndages are also called as Trial Trenches Primary Trenches	b) d)	Pits Dumps		

9)	The carbon-14 method was invented by a) Dr. W. F. Libby b) Douglass c) C.J. Thomsen d) G. S. Evernden					
10)	method is used for excavating large sites. a) Trial Trenches b) Stripping c) Horizontal Method d) Vertical excavation					
11)						
	at a) Varanasi b) Dwarka c) Ratnagiri d) Goa					
12)	excavation method is suitable for excavating megalithic burials. a) Quadrant b) Vertical c) Step Trenches d) Trial Trenches					
13)	excavation method was used at Narkhed. a) Only Trial Trenches b) Only vertical c) Open grid d) Horizontal & Vertical					
14)	To remove blackness on silver antiquities, it should be kept in a) Acetic acid b) Hydrogen peroxide c) Dilute ammonia d) Alkali					
15)	The layout of the trench by marking is an important step in the excavation. a) Soil b) Peg c) Trenches d) Nail					
16)	,					
	ite short notes. (Any four out of six) Tree-ring Dating Stratigraphically Sequence Site Plan Pollen analysis Antiquity register Process of Fumigation	16				
Ans a) b) c) d)	wer the following questions. (Any two out of four) Write a critical note on Resurrection of Monuments. Describe the different symbols for section drawing. What is dating method? Write a note on Potassium Argon method. Discuss the importance of Ariel Photography.	16				
Wri a)	, , , , , , , , , , , , , , , , , , , ,					
b)	OR Give detail account of conservation & preservation techniques for ancient monuments & antiquities in India.					
Wh	swer the following question in detail. y exploration is necessary before excavation? Write in detail the methods of ploration.	16				

Q.2

Q.3

Q.4

Q.5

Seat	Cat	D
No.	Set	

M Δ (Δ I H C & Δ) (Semester - II) (Old) (CBCS) Examination:

	March/April-2024							
		Proto- History of South Asia (MA19205)						
•		Tuesday, 14-05-2024 Max. Marks: 8 AM To 02:00 PM	30					
Instr	uction	: 1) All questions are compulsory. 2) Figures to the right indicate full marks.						
Q.1	Select 1)	appropriate word: sh mound is associated with Neolithic site at the following?) Budihal b) Sangankallu c) Kaldihwa d) Brahmagiri	16					
	2)	he first urbanization is associated with one of the following?) Neolithic b) Indus Civilization) Copper Hoards d) Megalithic						
	3)	Which of the following was main subsistence of the Chalcolithic Cultures? (a) Hunting – gathering b) Gathering and pastoralism (b) Agriculture						
	4)	fligration of late Harappan people was not associated with one of the following? b) Western Uttar Pradesh Northern Maharashtra d) Middle Ganga Plain)					
	5)	he cultural deposit underlying the painted grey ware at Hastinapur was?) Harappan b) Late Harappan) O.C.P d) Black and Red ware						
	6)	ubsistence of Megalithic culture was?) Hunting – gathering b) Agro-pastoral e) Urban d) None of the above						
	7)	Which archaeological contents would you associate with Mauryan period? b) Middle NBPW b) Late NBPW d) Post NBPW						
	8)	on in the middle Ganga plain is associated with which cultural horizon?) Black Slipped ware b) Black and red ware) Northern Black polished ware d) Post NBPW						
	9)	ahuradeva Neolithic settlement is located at?) On the bank of river b) On a sand dune c) On the bank of Oxbow lake d) None of the above						
	10)	Vhich method is generally used for excavating Megalithc sites?) Vertical b) Horizontal) Quadrant method d) Trial trench						
	11)	the granite hills of the South India were the abode of?) Palaeolithic People b) Mesolithic people c) Neolithic People d) Chalcolithic People						
	12)	rerforated jars were introduced in one of the following period?) Neolithic b) Mature Harappan) Painted Grey ware d) Black and Red ware						

 a) Write a critical note Jorwe pottery b) P.G.W. Culture c) Describe Harappan Seals d) Write note on Inamgaon e) Ash mounts f) Diamabad a Harappan site. Q.3 Answer the following question. (Any 2 Out of 4) a) Describe the types & techniques of Neolithic tool making. b) Describe the archaeological remains of Burzhom & why it is important site in Indian archaeology? c) Write in detail about life in the Neolithic age. d) What is the difference between Black on red pottery & Black & red pottery? Discuss. Q.4 Answer the following question in detail. (Any 1 Out of 2) Discuss the origin & development of pottery in India. OR Explain the definition & scope of Protohistory. Q.5 Answer the following question in detail. 1 1 2.5 Answer the following question in detail. 1 1 2.5 Answer the following question in detail. 1 1 2 3 4 4 5 6 7 8 8 8 9 <		13)	Dish on Stand with a drooping rims is a) Neolithic c) Late Harappan	a fea b) d)	iture of one of the following? Mature Harappan O.C.P			
a) Kalibangan c) Siswal d) Bhagawanpura 16) Which of the following culture was given a name without stratified deposits? a) Harappan civilization b) Hakra culture c) Amri culture d) Kot Diji culture Q.2 Answer in Short. (Any Four Out Of Six) a) Write a critical note Jorwe pottery b) P.G.W. Culture c) Describe Harappan Seals d) Write note on Inamgaon e) Ash mounts f) Diamabad a Harappan site. Q.3 Answer the following question. (Any 2 Out of 4) a) Describe the types & techniques of Neolithic tool making. b) Describe the archaeological remains of Burzhom & why it is important site in Indian archaeology? c) Write in detail about life in the Neolithic age. d) What is the difference between Black on red pottery & Black & red pottery? Discuss. Q.4 Answer the following question in detail. (Any 1 Out of 2) Discuss the origin & development of pottery in India. OR Explain the definition & scope of Protohistory.		14)	a) Harappan civilization	b)	OCP			
a) Harappan civilization c) Amri culture d) Kot Diji culture Q.2 Answer in Short. (Any Four Out Of Six) a) Write a critical note Jorwe pottery b) P.G.W. Culture c) Describe Harappan Seals d) Write note on Inamgaon e) Ash mounts f) Diamabad a Harappan site. Q.3 Answer the following question. (Any 2 Out of 4) a) Describe the types & techniques of Neolithic tool making. b) Describe the archaeological remains of Burzhom & why it is important site in Indian archaeology? c) Write in detail about life in the Neolithic age. d) What is the difference between Black on red pottery & Black & red pottery? Discuss. Q.4 Answer the following question in detail. (Any 1 Out of 2) Discuss the origin & development of pottery in India. OR Explain the definition & scope of Protohistory.		15)	a) Kalibangan	b)	Sothi			
 a) Write a critical note Jorwe pottery b) P.G.W. Culture c) Describe Harappan Seals d) Write note on Inamgaon e) Ash mounts f) Diamabad a Harappan site. Q.3 Answer the following question. (Any 2 Out of 4) a) Describe the types & techniques of Neolithic tool making. b) Describe the archaeological remains of Burzhom & why it is important site in Indian archaeology? c) Write in detail about life in the Neolithic age. d) What is the difference between Black on red pottery & Black & red pottery? Discuss. Q.4 Answer the following question in detail. (Any 1 Out of 2) Discuss the origin & development of pottery in India. OR Explain the definition & scope of Protohistory. Q.5 Answer the following question in detail. 		16)	a) Harappan civilization	b)	Hakra culture			
 a) Describe the types & techniques of Neolithic tool making. b) Describe the archaeological remains of Burzhom & why it is important site in Indian archaeology? c) Write in detail about life in the Neolithic age. d) What is the difference between Black on red pottery & Black & red pottery? Discuss. Q.4 Answer the following question in detail. (Any 1 Out of 2) Discuss the origin & development of pottery in India. OR Explain the definition & scope of Protohistory. Q.5 Answer the following question in detail. 	Q.2	a) b) c) d) e)	Write a critical note Jorwe pottery P.G.W. Culture Describe Harappan Seals Write note on Inamgaon Ash mounts			16		
Discuss the origin & development of pottery in India. OR Explain the definition & scope of Protohistory. Q.5 Answer the following question in detail.	Q.3	 a) Describe the types & techniques of Neolithic tool making. b) Describe the archaeological remains of Burzhom & why it is important site in Indian archaeology? c) Write in detail about life in the Neolithic age. d) What is the difference between Black on red pottery & Black & red pottery? 				16		
Q.5 Answer the following question in detail.	Q.4	Discuss the origin & development of pottery in India.						
3 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1		Exp	lain the definition & scope of Protohistor	у.				
etate the manappan remining man reference to are naced great embersor.	Q.5	5 Answer the following question in detail. State the Harappan Town Planning with reference to archaeological evidences.						

		SLR-D	U-25					
Seat No.		Se	et P					
	M.A. (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: March/April-2024 A.I.H.C. & A. Rock-cut and Temple Architecture in Ancient India (MA19401)							
•	Day & Date: Thursday, 09-05-2024 Max. Marks: 80							
Instr	uctior	ns: 1) All questions are compulsory. 2) Figures to the right indicate full marks.						
Q.1	Multi 1)	riple choice questions: First rock-cut architecture was excavated by for Ajivaka sect. a) Dasharath b) Ashoka c) Pushyamitra d) Bindusar	16					
	2)	Out of the following which is not the part of Nagar temple style of architecture? a) Adhisthana b) Bhogmandapa c) Garbhgriha d) Shikhara						
	3)	The Pallavas built temples by using which of the following stones? a) Sandstone b) Granite c) Schist d) Basalt						
	4)	Arrange the following temples in chronological order: I) Lingaraj at Bhubneshwar II) Varaha cave at Udaigiri III) Shroe temple, Mahabalipuram IV) Kailasnatha, Ellora Codes: a) IV, II, I, III b) II, III, IV, I c) III, IV, I, II d) II, I, III, IV						
	5)	Hoysaleshwara temple is situated at a) Beluru b) Halebidu c) Badami d) Hampi						
	6)	Arrange the following vertical parts of temple from bottom to top: I) Jungha II) Kalasa III) Adhisthana IV) Sikhara Codes: a) I, III, IV, II b) II, IV, I, III c) III, I, IV, II d) IV, II, I, III						
	7)	Which of the following is generally associated with the Dravida style of tem a) Gopuram b) Adhisthana c) Garbhagriha d) Shikhara	ples?					
	8)	Which of the following early Indian temples are built by bricks in Maharash a) Tripuri b) Nachna c) Ter(Tagara) d) Eran	tra?					

b)

d)

_ Badami

Kanchipuram

The Kailasanatha Temple is located at _a) Thanjavur b)
c) Aihole d)

9)

	10)		Pitha	neans dhishtana		b) d)	Series of small shikharas Upapitha	
	11)	a)	e word 'De 1 st cen.B 1 st cen.C		ears in lite	b)		
	12)	as	t Trivikram	emple. I	xisting in M	lahar b) d)	ashtra, located at Ter is known Uttareshwar Mahadev	
	13)	Ter a)		belongs to	o Gupta pe	,	Orcha Modhera	
	14)		Amlaka		ıs shikhara	situa b) d)	ated on Antarala is called? Shukanasika Ratha	
	15)	arcl a)	Ratha te nitecture. Pandya Pallava	mples of Maha	abalipuram	are l b) d)	vnown as finest specimen of Vardhan Gupta	
	16)	Ello a)		Buddhist ca	aves.	b) d)	12 15	
Q.2	a) b) c) d) e)	Sang Mukt Tin-ta Mand Type	jameshwa eshwar Te aal caves dovara of l	. (Any Four) r Temple at H emple, Odisha at Ellora Nilkantheshwa nd Plans (Vidh	ar Temple,			16
Q.3	a) b) c)	Write Discu Narra	in brief a uss the sa ate the im	ring questions bout concept & lient features o bortance of Su lost decorative	& symbolis of temples in Temple,	m of of Ya Kona	idava period. ark.	16
Q.4	Writ a)	Desc		_			he Temple Architecture during	16
	b)		e a detail r aharashtra	•	_		of the Buddhist rock-cut caves	
Q.5	Answer the following question in detail. Describe the important features of the Temple Architecture of Maharashtra with suitable examples & ground plans.						16	

Seat	Sat	D
No.	Set	

	M.A. (A.I.H.C. & A.) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: March/April-2024							
			Ancient Indian Numisi	matic	s (MA19402)			
•			day, 11-05-2024 o 06:00 PM			Max. Marks: 80		
Instr	uction		all questions are compulsory. Right side digit indicates full mar	ks.				
Q.1	Select 1)	Which Kusha	ropriate word: n of the following deities finds co ana coins from Vimakadaphises ana hiva			16 he		
	2)	a) Pa	oird is generally depicted on pur arrot agle	nch ma b) d)	arked coins. Crow Peacock			
	3)	a) Dı	Botanists, discovered terracotta r. Birbal Sahani harles Darwin	dies d b) d)	of coins. Dr. Jagdish Chandra None of these			
	4)	a) Iro	hana coins are made of on ory	b) d)	Potin None of these			
	5)	a) Cl	king of Gupta was titled 'Lichhav handragupta I amgupta	vi Dou b) d)	thitra' on his coins. Samudragupta Kumargupta			
	6)	a) R	from Gupta dynasty was issued amgupta umargupta	only g b) d)	gold coins. Chandragupta II Samudragupta			
	7)	a) G	ldest coin is weighted as unj seed oth of these	b) d)	Toor seed None of these			
	8)	a) W	s known as father of Numismati /illiam Principe bhn Allan	cs. b) d)	D. D. Kosambi M. K. Davalikar			
	9)	a) Sa	used silver coin in India? amudragupta umargupta I	b) d)	Chandragupta II Skandagupta			
	10)	a) Ka	was the first Kushana king who l anishka asudeo	hold lı b) d)	ndian name. Milind Huvishk			
	11)	coins	uddha was first time represente of emetrius	d in a b)	nthropomorphic form c Huvishka	on the		

c) Kanishka

Vima Kadphises

d)

	12)		picture was depicted on the reverse side of the coins of Vimkadphisses. a) Shiva b) Vishnu					
		c)	Laxmi			d)	Kartikeya	
	13)	Skand, Vishakha and Kumar were depicted on the coins ofa) Huvishkab) Kanishkac) Vasudeod) Vimakadphisses						
	14)			shna and Bala er		Breek i b) d)	ruler issued coin bearing the Agathocles Archebius	
	15)	Wh a) c)	o among t Samudra Kumarag	igupta	Gupta ruler	s issue b) d)	ed Lyre-Player type of gold coins? Chandragupta II Skandagupta	
	16)		ich Indo G Agathocl Philoxen	es	s introduce	d bilin b) d)	gual coin in India? Eucratides Demetrius	
Q.2	 Write Short Answer. (Any Four) a) Coins of Hala b) Nishka & Shatamana c) Aquatic animals depicted on PMC coins d) Ramgupta coins problem of identification e) Souvenir coins f) Symbols 				16			
Q.3	a) b) c)	b) Discuss the various theories relating to origin of coinage in ancient India.c) Critically examine the coins of Skandagupta.				16		
Q.4	Answer the following questions in detail. (Any One) a) Illustrate the significance of Numismatics as a source of reconstructing the ancient Indian history. OR					16		
	•		_	socio & religio ight standard.	ous aspect		umismatics & importance of the	
Q.5	Answer the following question in detail. Critically evaluate the origin & development of coinage in India with suitable examples.					16		

Seat	Sat	D
No.	Set	

	IVI .	A. (<i>i</i>	A.I.H.C. & A.) (Semester - ۱ March/Ap	, ,	, ,	
			Introduction to Mus	eolog	y (MA19403)	
_			esday, 14-05-2024 To 06:00 PM		Max. Marks: 8	30
Instr	uction) All questions are compulsory.) Right side digit indicate full ma	rks.		
Q.1	Sele	'A n	propriate word: nuseum is a non profit making, p	ermane		16
		a)	nition given by Museum an Association (UK) ICOM	b) d)	UNESCO Bhartiya Sanskriti Kosh	
	2)	Org i) iii)	anic material includes Lacquer ware Ivory	ii) iv)	Wooden objects Glass	
		a) c)	(a), (b) and (d) (b), (c), and (d)	b) d)	(a), (b), (c) and (d) (a), (b) and (c)	
	3)	Indi a) c)	ra Gandhi Rashtriya Manava Sa Delhi Kolkata	nghrah b) d)	-	
	4)		M was established in the year _ 1936 1951	b) d)	1946 1956	
	5)	a)	ch chemical is used an bleaching Trichloro Ethylene Pyridine	g agen b) d)	t for manuscripts? Chloramin Ammonium solutions	
	6)		museum 'The Mastani Mah Prince of Wales Indian Museum	nal was b) d)		
	7)	Sala a) c)	arjung Museum is located at Bangalore Hyderabad	 b) d)	Bhopal Raipur	
	8)	a) c)	said that "Modern Museums a Kher UNESCO	are like b) d)	educational institution". Ketkar Sardesai	
	9)		ary in the museum is most usefu Common people Research scholar	l for b) d)	 Donors Students	
	10)	Tale a) c)	e tell clock is used in the museun Gallery visit Visitor survey	n for th b) d)	e purposes of Security Job control	

	11)	a)	word 'Museum' is on Muses Mouseion	derived from _	b) d)	Musion None of these	
	12)	hous	sed is called			n man as well as scholars are	
		a) c)	Garden Museum		b) d)	Park Library	
	13)	At _ a) c)	where museu Ground Floor First floor	m publications	can b b) d)	oe purchased. Museum campus Library	
	14)		Museum is know National Museum Indian Museum	vn as first muse	eum ir b) d)		
	15)		of the following	g sources the	Godde	esses of Intelligence and arts	
			Indian Puranas Bible		b) d)	Greek Puranas Buddhist Literature	
	16)	The a) c)	National Museum, 1920 1942	Delhi was esta	blishe b) d)	ed in 1930 1949	
Q.2	a) c) d) d) e)	The ro ICOM Conse Seth F Explai	ort Answer. (Any 4 ole of curator in must lervation of Stone ob Purushottam Mavaj in the relation betwe ervation of Manuscri	seum. ojects i een the Museu	ıms ar	nd Tourism.	16
Q.3	a) b) c) d) (Explai Econo Discus Critica	he following Ques in Museum and its omic importance of ss the Harappan Ga ally explain the vario opment.	exhibitions. Museums. allery in Nation	ıal Mu		16
Q.4			he following quest ribe in detail Salarju		yderal	•	16
	b)	Explai	in the detail the var			m.	
Q.5			he following Ques e history of Museol		th vari	ous examples.	16

				0LIX-D0-20
Seat No.				Set P
Day &	P Date	(Semester - IV) (New) (CBCS) A.I.H.C. hilosophy and Religious Ideas E: Thursday, 16-05-2024	& A	
	: 1)	0 PM To 06:00 PM सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.		
	योग्य 1)	पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा. —— उत्तर वैदिक काळात समाजावर व अ) कारागीर क) पुजारी	ब)	16 गाजवणारा समुदाय. चिंतक वैश्य
2	2)	वारकरी पंथाचे अनुयायी —— देवतेची अ) विव्वल क) गणेश	ब)	करतात. शिव शक्ती
;	3)	तिसऱ्या बौद्ध परिषदेचे अध्यक्ष होत अ) मोगली पुट्टा तिस्सा क) गुणमती	ब)	कनिष्क नागसेन
4	4)	गौतम बुद्धांना —— येथे ज्ञान प्राप्त झाव अ) गया क) लुंबिनी	ब)	सारनाथ पारापुरी
ţ	5)	हे जैन धर्माचे 23 वे तीर्थंकर होते अ) जिनंद क) चार्वाक	ब)	अजित मल्ली
•	6)	शैव अनुयायी —— हा ग्रंथ मूलभूत पवि अ) लैतविस्तार क) भगवत गीता	ब)	iथ मानतात. शिवपुराण यापैकी नाही
•	7)	वैदिक देव —— सिंधू घाटी पशुपती देव अ) विष्णू क) शिव	ब)	ा जोडले गेले. कृष्ण गणेश
	8)	ग्रीक राजा मिनियादार आणि बौद्ध भिक्षू अ) त्रिपिटक क) मिलिंद पान्हो	ৰ)	ार्जुन संवाद संकलित ——. विनय पिटक अंग
!	9)	दशपार्मिता संकल्पना —— धर्माशी संबंधि अ) बौद्ध धर्म क) शक्ती	ৰ)	आहे. जैन धर्म दोन्ही अ आणि ब

	10)	वर्धमान महावीर यांच्या आईचे नाव —— अ) गौतमी क) त्रिशला	ৰ)	महामाया साधना	
	11)	साहित्यात सोमरस पेय शब्दाचा उ अ) वैदिक काळ क) बौद्ध	ৰ)	ब आहे. जैनिसिम सूफी	
	12)	चार आश्रम संकल्पना दोन —— धर्माशी अ) बौद्ध धर्म क) इस्लाम	ब)	ंधित आहेत. जैन धर्म हिंदू	
	13)	द्वारे आयोजिक चौथी बौद्ध परिषद अ) हुविष्क क) तनिष्क	ब)	कनिष्क चंद्रगुप्त	
	14)	नित्य, नैमित्यिक आणि काम हे शब्द —— अ) बौद्ध क) हिंदू धर्म	ब)	ारंपरेचे होते. लोकायत जैन धर्म	
	15)	हडप्पा संस्कृतीतील महत्त्वाची देवी अ) शक्ती क) पार्वती	ब)	गी. माता देवी दुर्गा	
	16)	अश्विनो देवाचा संबंध —— लोकांशी हो अ) पाषाणयुग क) प्रारंभिक वैदिक	ब)	नंतरचे वैदिक परिपक्क हडप्पा संस्कृती	
Я.2	अ) ब) क) ভ)	लिहा. (कोणत्याही चार) यज्ञ संकल्पना देव इंद्र सिंधू खोऱ्यातील मातृदेवता रूग्वेद स्मृती साहित्य चार आर्यसत्य			16
Я.3	लहा ⁻ अ) ब) क) ड) इ)	न उत्तर लिहा. (कोणतेही दोन) बौद्ध पंचशील वर्णन करा. दिगंबर पंथाबद्दल थोडक्यात लिहा? वैदिक काळातील विविध देव—देवतांचे वर्ण बौद्ध धर्माच्या उत्पत्तीची कारणे स्पष्ट कर सिंधू खोऱ्याची धार्मिक स्थिती स्पष्ट कराई	Γ.	^{ज्} रा.	16

A.4 CIAKIICIAIX OCIV AI. CANACIA XX	Я.4	तपशीलवार	उत्तर	द्या.	(कोणतेही	एक
-------------------------------------	-----	----------	-------	-------	----------	----

16

अ) वारकरी संप्रदाय आणि त्याचे योगदान सांगा?

किंवा

- बोद्ध धर्माची उत्पत्ती आणि अष्टागिक मार्ग शिकवण आणि त्याचा मानवी समाजावर होणारा परिणाम याविषयी चर्चा करा.
- प्र.5 धर्म म्हणजे काय? त्याची उत्पत्ती आणि मानवतेच्या प्रभावामागील कारणे स्पष्ट करा.

Seat	
No.	

M.A. (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination March/April-2024

		`` A.I.H.C. & A	•
	P	Philosophy and Religious Ideas in Ancient Ind	ia (MA19407)
-		te: Thursday, 16-05-2024 00 PM To 06:00 PM	Max. Marks: 80
Instr	uction	ons: 1) All questions are compulsory. 2) Figures to the right indicate full marks.	
Q.1	Choo 1)	Dose the correct alternative: Community dominating the society in later Vaidio a) Artisan b) Worrier c) Priest d) Vaishya	to period.
	2)	Varkari cult follower worshiped deity. a) Vittal b) Shiva c) Ganesh d) Shakti	
	3)	was the president of third Buddhist conference. a) Mogali Putta Tissa b) Kanishka c) Gunmati d) Nagsen	
	4)	Gautam Buddha attainted the enlightenment at a) Gaya b) Sarnath c) Lumbini d) Parapuri	
	5)	was the 23 Tirthankar of Jainism. a) Jinand b) Ajit c) Charvak d) Malli	
	6)	Shaiva follower consider book is basic sacred bota a) Laitvistar b) Shivpuran c) Bhagavat geeta d) None of thes	
	7)	Vedic god was releted to Indus vally Pashupati g a) Vishnu b) Krishna c) Shiva d) Ganesh	gods.
	8)	Greek King Minyadar and Buddhist monk Nagarjun dial a) Tripitak b) Vinay Pitak c) Milind panho d) Ang	logue compile
	9)	Dashaparmita concept is related to religion a) Buddhism b) Jainism c) Shakti d) Both A & B	
	10)	Vardhaman Mahaveer mother name was a) Gautami b) Mahamaya c) Trishala d) Sadhana	
	11)	Somras drink term mention in literature. a) Vaidic period b) Jainisim c) Buddhist d) Sufi	

	12)	Four Asharam concept is related two religion a) Buddhism b) Jainism c) Isalam d) Hindu	
	13)	Fourth Buddhist conference organised by a) Huvishka b) Kanishka c) Tanishka d) Chandragupta	
	14)	Nitya, Naimityiak and Kam term was belongtradition. a) Buddhist b) Lokayat c) Hinduism d) Jainism	
	15)	was important goddess in Harappan civilization. a) Shakti b) Mother Goddess c) Parvathi d) Durga	
	16)	Ashvino God was related with people. a) Stone age b) Later Vedic c) Early vedic d) Mature Harappa	
Q.2	a) b) c)	te short answer (Any four): Yajana Concept God Indra Mother goddess in Indus valley Rugved Smurti literature Four Aryasatya	16
Q.3	a) b)	Describe Buddhis Pancasila. Write in brief about the Digmbar Cult? Describe various god and goddess in Vaidic period. Explain the causes of origin of Buddhism. Elaborate the Indus valley religious condition.	16
Q.4	Ans a)	wer in detail (any one) Describe the Vakari sect and its contribution? OR	16
	b)	Discuss the origin of Buddhism and Ashtagik Marg teaching and its impact on human society	
Q.5	Wha	at is Religion? Explain the causes behind its origin and impact of humanity.	16

Seat	Sat	D
No.	Set	

M.A. (A.I.H.C. & A.) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination:

		March/Apr			
		Art & Architecture in And :: Friday, 10-05-2024	cient	India (MA19301)	Max. Marks: 80
Time	: 11:00) AM To 02:00 PM			
Instr	uction	1) All questions are compulsory.2) Figures to the right indicate full r	marks		
Q.1	Select	ct appropriate word: In art stucco is developed?			16
	-,	a) Gandhara c) Kushana	b) d)	Mathura Harrapan	
	2)	Capital of Rampurva pillar has? a) Elephant c) Lion	b) d)	Bull Horse	
	3)	The headless statue of Kanishka com a) Peshawarc) Charasdda	,	om? Mathura Taxila	
	4)	is an rock cut art of the Mauryaa) Lion Capitalc) Dhauli Elephant	n perio b) d)	od? Bull Horse	
	5)	describes Pataliputra, the capitaa) Megesthenisc) Aaryabhatta	al of M b) d)	lagdha. Plini Huen- Tsang	
	6)	Lomesh Rushi Gumph is located at? a) Barabar c) Sanchi	b) d)	Bodhagaya Patna	
	7)	In Gandhar art, sculpture of Rel a) Hindu c) Buddhist	igion v b) d)	were created. Jain Christian	
	8)	Sanchi stupa was built in the regime (a) Ashoka c) Harsha	of b) d)	_? Samudragupta None of these	
	9)	The book 'Prachin Bhartiya Kala' is waa) G. B. Deglurkar c) M. K. Dhavlikar	ritten b) d)	by M. S. Mate S. B. Dev	
	10)	Bagh caves are located in State a) Maharashtra c) Madhya Pradesh	e. b) d)	Chhattisgarh Gujarat	
	11)	Sculpture of Mathura were made from a) Basalt c) Flint	n b) d)	_stone? Quartzite Sikta	

	12)	a)	larganj in Bihar is known for Yakshi Siva	r a b) d)	Yaksha Elephant	
	13)	Mal a)	nich of the following stupa wa hamoggalayana? Bharhut stupa Sanchi stupa no.3	as contained b) d)	the relics of sapriputta and Dhamekh stupa Nagar junikonda stupa	
	14)		nich school of art used lime s Sarnath Gandhar	stone as mat b) d)	erial for sculptures? Mathura Amravati	
	15)		dhuchista Vidhana (Lost Wa owing Sanskrit texts? Silparatna Shilpa Shastra	ax Process) is b) d)	s mentioned in which of the Manasara Yantra Sarvasva	
	16)		e clamps found in Bodh Gay Wrought Iron Copper	va were made b) d)	e of Bronze Tin	
Q.2	a) b) c) d) e)	Palac Relie Bhart Paint What	ort Answers. (Any four) ce of Patliputra if work hut Sculptures ting of Bodhisattav Vajrapar t is engraving and pecking? dimensional art.			16
Q.3	 Answer the following Questions. (Any two) a) What is Lat? Write a note on Ashokan Lat. b) Describe Badami paintings in detail. c) Examine the Terracotta art of Satvahana period. d) Analyze the characteristic features of Ajanta paintings. 			16		
Q.4		Expla	the following question in one can be similarities and difference our a school of art.	, ,	•	16
	b)	Discu	uss the characteristic featur	_	in arts.	
Q.5		-	examine the origin and deve eference to Sanchimaha stu	•	stupa architecture in India with	16

	1						г	
Seat No.						Se	ŧt	P
	M.A. (A.I.H.C. & A.) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: March/April-2024 Ancient Indian Epigraphy and Paleography (MA19302)							
Day 0	Data				urai	,	مادم	. 00
		: Monday, 1) AM To 02:0		U 24		Max. Ma	rks	5: 80
Instru	ction			are compulsory.				
		2) Figure	s to the	e right indicate full	marks.			
Q.1	Multi	ple choice	augetic	nne:				16
	Maiti 1)	•	•		arudad	hwaja or Besnagar Pillar		10
	-,	inscription.		, a		aja e. 200agaa.		
		a) Heliodo	oras		b)	Ashokan		
		c) Kirtista	mbha		d)	Veerstambha		
	2)	insci	•	• • • • • • • • • • • • • • • • • • • •	hical s	sketch of a king in the eastern		
		a) Kharve		ildia.	b)	Yashodharman		
		c) Baladit			d)	Satkarni II		
	3)	The event of Jinasena being taken from Pataliputra to Kalinga is found on which of the following? a) Hathigumpha Inscription of Kharavela b) Copper Plate Inscription of Dnarmapala c) Nalanda Copper Plate of Dharmapala d) Damodarpur Copper Plate Inscription						
	4)	Which Sata Kharavela?		a King is mentioned	d in the	e Hathigumpha inscription of		
		a) Hala			b)	Saatkarni II		
		c) Vashist	thiputra	ı Pulumavi		Vedashri		
	5)	Which one sculpture of			s rece	ntly yielded an inscribed		
		a) Sannat			b)	Junagadh		
		c) Mathur	a		d)	Saranath		
	6) Match the following:			g:		_		
		List-I			List-I			
		a) Vikram			i)	628 A.D.		
		b) Gupta (c) Harsha			ii) ;;;\	78 A.D. 58 B.C.		
		c) Harsha d) Saka e			iii) iv)	319 A.D.		
	Cod	,	ıa		17)	010 N.D.		
		abcd						
		a) iii iv i ii			b)	iv ii iii i		
		c) ii iii iv i			ď)	iv ii iii i		
	7)	Who amon	g the fo	ollowing issued Aih	ole ins	cription?		
	,	a) Harshac) Ruders	vardha	•	b) d)	Prabhavati Gupta Pulkeshin – II		

8)	Which edict of Ashoka refers to his Queen Charuvaki (Kavuvaki) and son Tivara?					
	a) Rock edict – VII	b)	Rock edict – XIII			
	c) Minor pillar edict – III	ď)	Pillar edict – III			
9)	is the earliest writing system a) Kharoshti script c) Nagari script	n develo b) d)	ped in India after the Indus script. Kutila script Brahmi script			
10)	Brahmi script was mentioned in the a) Lalitvistar c) Arthashasstra	b) d)	text. Indica Tatang-Siuki			
11)	 Script earlier known as Indoa) Nandinagaric) Grantha	Bactria b) d)	n. Kharoshti Gurumukhi			
12)	The Naneghat inscription was issu a) Nagnika c) Vedashri	ed by _ b) d)	 Prabhavati Gupta Shantishri			
13)	Sohgaura Copper Plate was found a) Gorakhpur c) Mathura	b) d)	 Agra Saranath			
14)	Which of the following script of and a) Sharada c) Vattelutu	cient Ind b) d)	ia was written from right to left? Kharoshthi Shankha			
15)	The depicts the small figure	of a wo	man or only right hand raised			
	upwards. a) Herostone c) Stambha	b) d)	Satistone Chayastambha			
16)	Brahmi script was deciphered by Ja a) 1880 c) 1850	ames Pr b) d)	incep in 1900 1837			
Wri a) b) c) d) e) f)	te Short Answers. (Any 4 out of 6) Scope of Paleography & Epigraphy Kalchuri Era types of Herostones Sharada Script Difference between Kirtistambha & J Characteristic features of Aihole inso Features of Sohgaura Copper Plate	•		16		
a) b)	wer the Following Questions. (Any Write in short importance of Scripts of inscriptions. Briefly talk about Prayag Prashastion	& langua	ages used in South Indian dragupta.	16		
c) d)	Write in brief about Hatigumpha inscription of Kharvela. State the Religious-cultural importance of Naneghat inscription.					

Q.2

Q.3

Q.4 Answer the following Question in detail. (Any 1 out of 2)

16

a) Evaluated the different theories about origin & evolution of Brahmi script with suitable examples.

OR

b) Critically examine the significance of the major & minor rock edicts of Ashoka with special reference to Gimar edicts.

Q.5 Write the following paragraph into Brahmi script.

16

शिल्प आणि कला विषयक जास्तीत जास्त परिपूर्ण महिती पुराणामध्ये उपलब्ध आहे. रामायणानंतर पुराण ग्रंथांमध्ये कलेच्या स्वतंत्र विकासासंबंधी महिती आहे. गूढ तत्वांचे रूप तत्वांमध्येच म्हणजेच रहस्यवादामुळेच समजते आणि हा पूर्ण लिहीण्यामागचा उद्देश होता. त्यांनी या रहस्यवादाला सहज समजेल अश्या सोप्या भाषेत सर्व सामान्यांपर्यंत पोहोचिवले आहे. हे गूढ रहस्य कथेतून सांगितले आणि त्यातूनच पुराणांची रचना झाली. या कथाकरांना 'व्यास' ही उपाधी दिली गेली. पुराणकथांमध्ये जीवनातील विविध सामाजिक, ऐतिहासिक अंगांची चर्चा केली आहे. विष्णु धर्मोत्तर पुराण ही एक अशी रचना आहे कि, ज्यात शिल्पकलेचा संदर्भ देऊन चित्रकलेचे विस्तृत विवचन केले.

Seat	Sat	D
No.	Set	

	M .	A. (A.I.H.C. & A.) (Semester - I March/Ap		
		Research Methodology in		
•		e: Wednesday, 15-05-2024 D AM To 02:00 PM		Max. Marks: 80
Instr	uctior	ns: 1) All questions are compulsory.		
Q.1	Multi 1)	ple choice questions: Which of the following tradition argu study social action with a purpose"? a) Positivism tradition. c) Critical tradition.		at, "Social Science needed to Marxian tradition. Interpretative tradition.
	2)	Exploration method used for p a) Formulate Research problem c) Data collection	urpos	·
	3)	Method The questions which face situation. a) Questionnaire c) Interview Schedule	are filb) d)	lled by the interviewer in a face-to- Personal Questionnaire Personal Schedule
	4)	Which of the following is a source fora) Excavationc) Archival Material	or colle b) d)	
	5)	is the most vital element in Aa) Archeological sitec) Census	rchae b) d)	· ·
	6)	After Every Ten Year is main a) Census c) Excavation	ly con b) d)	
	7)	Which of the following method is print Archaeological site a) Survey Method c) Micro Method	marily b) d)	used for finding the Experimental Method None of the above
	8)	Which of the following is not relateda) Trial trenchc) Scarping	term t b) d)	
	9)	The process of dealing with concern referred to as a) Sourcing c) Secondary criticism	b) d)	r the authenticity of a source is Internal criticism External criticism
	10)	What is Archaeobotony? a) Study of plant remains from the b) Study of animal remains from the c) Study of mortal remains from the	e arcl	naeological site (

d) All the above

	11)	Who authored What happened in H a) V Gordon Childe c) Graham Clarke	listory? b) d)	E H Car Collingwood		
	12)	The process of dealing with concert to as a) Sourcing c) Secondary criticism	ns over b) d)	the authenticity of a source is ref Internal criticism External criticism	erred	
	13)	The following is a step in the proces a) Identifying a research topicc) Data collection	ss of hi b) d)	storical research? Data synthesis All of the above		
	14)	Oral history can be based on a) Interviews with people c) Songs	d) 	Stories and tales All of the above		
	15)	Augast Kompt is known for which pl a) Positivism tradition c) Critical tradition	nilosop b) d)	hical tradition? Interpretative tradition None of the above		
	16)	Who is known as a pioneer of Suba a) Max Weber c) August Comte	ltern tra b) d)	adition? Karl Marx Antinio Gamchi		
Q.2	a) b) c) d) e)	te a Short Note. (Any Four) Quality of Good researcher Questionnaire Objectives Primary Data Applied Research Foot Note			16	
Q.3	a) b) c)	rite a Short Answer. (Any Two) What is Research? Write an importance of Social Science Research? Explain the various types of data collections? Describe the importance of review of literature. Describe the descriptives and applied research.			16	
Q.4		e Long Answer. (Any One) What is a Statement of Problem?	OR		16	
	b)	Elaborate the importance of objectivit	_	ocial Sciences Research?		
Q.5	Wha	nat is Research Design? Explain it with the help of your dissertation topic.				